Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 12 август пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 158 (2196)

Қувонч ўткинчи, Мустақиллик абадий!

ТАЪСИС КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Самарқандда республика Маънавият ва маърифат Кенгаши вилоят бўлимининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди. Унда шаҳар ва туман ҳокимлари, уларнинг ижтимоий масалалар бўйича ўринбосарлари, вилоят ҳокимлиги бошқармалари бошлиқлари, идора ва жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари раҳбарлари, фан ва маданият, диний идоралар вакиллари иштирок этди.

Анжуманни вилоят ҳокими Э.Рўзиев олиб борди.

Тадбирда сўзга чиққанлар маънавий етук, дунёқараши теран, истиқлол ғояларига садоқатли, Ватан равнақи йўлида оғишмайдиган авлодни тарбиялашда Маънавият ва маърифат Кенгашининг роли беқиёс эканлигини таъкидладилар. Бундай ташкилотни тузиш давр тақозоси бўлиб, у ўз вақтида амалга оширилмоқда ва қатор ижобий натижаларга эришишда муҳим ўрин тутмоқда.

Таъсис конференциясида Маънавият ва маърифат Кенгашининг вилоят бўлими раислигига вилоят ҳокими Э.Рўзиев сайланди.

Анжуманда Ўзбекистон Бош вазири ўринбосари, республика Маънавият ва маърифат Кенгашининг раиси Ҳ.Кароматов сўзга чиқди.

(ЎзА).

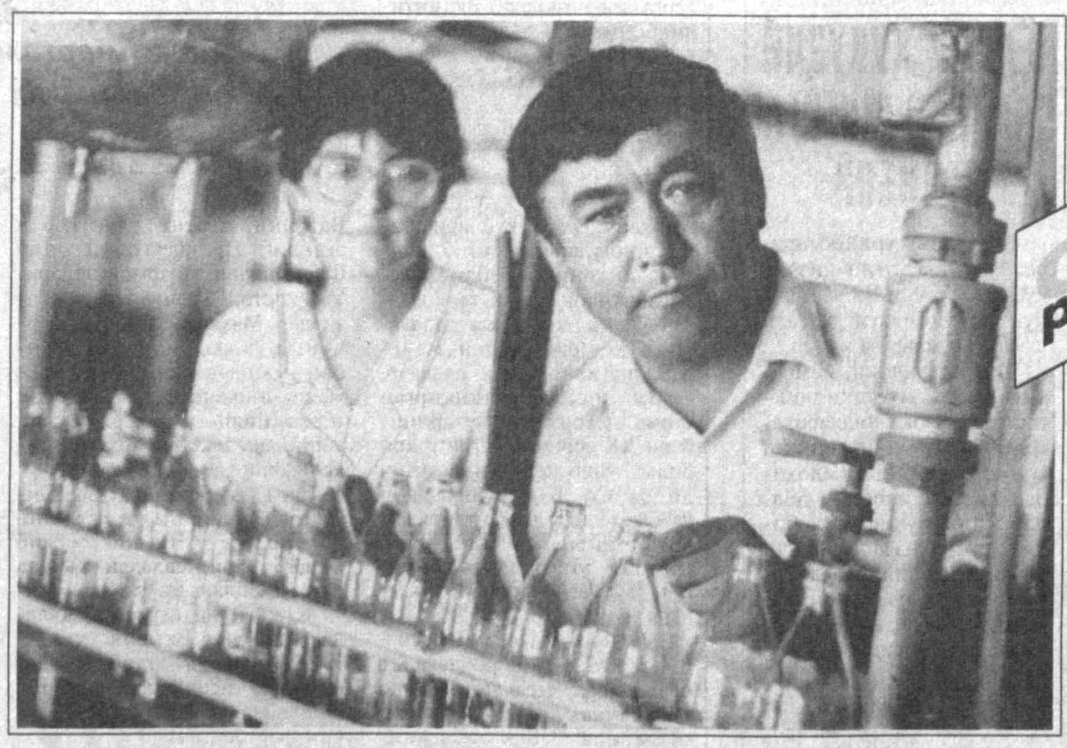

ФОТО репортаж

АЖДОДЛАР ХОТИРАСИ МУҚАДДАС

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг ташаббуси билан мустамлакачилик даврида юртимиз озодлиги ва мустақиллиги учун курашларда матонат кўрсатган, миллатни ҳурлик ва эркинликка чорлаган, мустабид тузум йилларида қатағон этилган фидойи ватандошларимизнинг мўътабар хотирасини абадийлаштириш, уларнинг ибратли ҳаёти ва фаолияти, илмий-ижодий меросини чуқур ўрганиш, ёшлар қалбида метин иродали, мард аждодларимиз руҳи-покига эҳтиром, ижтимоий адолат тантанасига ишонч, истиқлол ғояларига садоқат, ватанпарварлик ва фидойилик туйғуларини кучайтириш мақсадида қатағон қурбонларини ўрганиш учун жамоатчилик комиссияси тузилган эди.

Шу муносабат билан жамоатчилик комиссияси аъзоларининг таъсис мажлиси бўлиб ўтди. Унда Президентимизнинг бу борадаги Фармойиши ва Вазирлар Маҳкамасининг қароридан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди. Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Н.Жўраев олиб борди.

Мажлисда "Шаҳидлар хотираси" хайрия жамғармаси тузилди ва унинг устави тасдиқланди. Жамғарма раҳбар органлари ва раёсат аъзолари сайланди. Жамғарма раиси этиб адабиётшунос олим Н.Каримов сайланди.

Л. СУВОНОВ,
ЎзА мухбири.

МАҲСУЛОТИНГИЗ... ХАРИДОРГИРМИ?

Бугунги кунда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, мулкдорлар синфини шакллантириш мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий-сиёсий ислоҳотларнинг муваффақиятига гаров бўлиши лозим. Шунда бозорларимиз янада тўкин бўлади, турмушимиз эса яхшиланади. Буни чуқур ҳис этган Поп тумани раҳбарлари тадбиркорлик фаолиятини кенгайтиришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Натижалар ҳам қувонарли. Хусусан, «Комплекс» кўп тармоқли ишлаб чиқариш фирмасида (раҳбари Қодиржон Алиев) ҳозир бир неча турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилаётир. «Камчиқ» маъданли суви, ҳар хил вафли ва ширинликлар, шунингдек, қишлоқ хўжалиги техникалари эҳтиёт қисмлари — больт-гайкалар шулар сирасига киради. Улар харидоргир бўлганлиги учун, буюртмачилар ва мижозлар томонидан пешма-пеш харид қилинмоқда. Даромад ҳам шунга яраша.

СУРАТЛАРДА: фирма раҳбари Қодиржон Алиев ва ишчи Розияхон Ҳусниддинова; маъданли сув цехида; вафли ишлаб чиқариш цехининг ишчиси Дилноза Ҳакимова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Яқинда бир гуруҳ депутатлар Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Бўритош Шодиева раҳбарлигида Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида бўлиб қайтишди. Депутатлар ва халқ вакилларининг учрашувларида одамлар ислоҳотларга, мамлакат ҳаётидаги муҳим воқеалар, ўзгаришлар, янгиланишларга муносабатларини билдирдилар. Ўз кўнглидаги ўй-фикрлар, қувончу ташвишлари билан ўртоқлашдилар.

Шу сафарда ардоқли шоиримиз, Ўзбекистон Қаҳрамони Абдулла Орипов ҳам иштирок этди. Шоирнинг ушбу ўйлари шу сафар таассуротлари асосида ёзилган.

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
Олий Мажлис депутати

УЛУҒ АЙЁМ АРАФАСИДАГИ ЎЙЛАР

Дунёда нима кўп, халқ кўп, Ватан кўп, лекин биз учун Ватан битта — Ўзбекистон бу. Биз учун рўйи заминдаги бирон-бир халқ ўзбек халқига баробар бўла олмайди, шунинг учун эсимизни танибмизки, халқимиз ва унинг тарихи, ота-боболаримиз бошидан кечирган уқубатлар, маърифат дунёсининг бешигини тебратган улуғ аждодларимиз ҳақида ўйласак, кўнглимиз тоғдек юксалиб кетади ва, албатта, унга муносиб бўлгимиз келади.

Бу заминни Худо ярлақаган, деб бекорга айтишмайди.

Яқинда мен сон жиҳатидан жуда камайиб кетган қорайм элатига мансуб бир ёзувчининг ўз қавми тақдирига куйиниб ёзган хотирасини кўздан кечирдим. Гоҳо шўро истибдоди, гоҳо фашизм қабоҳати бу элатнинг боши устида қонсираган қиличдай ҳамиша қаҳр сочиб турган, қисматнинг аччиқ изғиринлари битмас-туганмас талафот етказган. Ёзувчининг ўкинчу изтироблари ҳар қандай кўнгилни ларзага солади, шунда беихтиёр номи ўчиб кетаётган анвойи гулнинг тўфон юлқиётган охирги тупи ёдга тушади. Дунёда шундай қисматга гирифтор бўлган миллатлар ва элатлар оз дейсизми?

Шундай хаёллар гирдобида қолган пайтлар муаззам бир дарё каби олис тарихни орқалаб замонлар қаъридан оқиб келаётган, неча босқин, неча талотўпларни бошидан кечирган, истибдод бошида тегирмон тошини айлантирса-да, ўзлигини йўқотмаган, тарихнинг энг қоронғи муюлишларида ҳам ноумид шайтон деб келажакка ишонч билан қараган ва қисмат ўзанини буриб юборишга қодир бўлган соҳибжуръат Амир Темур, Жалолиддин Мангуберди, Тўмарис каби миллат шарафини улуғлаган шахсларни улғайтириб, уларнинг сиймосида озодликка интилган, тақдирнинг ситам ва кўргуликларидан саросимага тушмай, мардликнинг додини берган ва поя-поя ўзининг йўлини очиб келаётган қудратли халқнинг фарзанди эканлигингдан ғурурланасан киши.

Олис тарих йўлида халқимиз жабр ва зулмнинг аччиқ ситамларини жонидан кўп ўтказган. Яқин ўтмишга бир назар ташлайлик. Йўлбошчимиз Қашқадарё вилоятида ишлаб юрган пайтида бир бечора аёл бир этак боласини етаклаб, кўзда ёш билан нажот сўраб келгани ҳақида айтиб берган эдилар. Ўша аёл эрининг ноҳақ қамалгани, жўжабирдай жон етим қолгани, қора қозонни қайнатишга ҳеч вақоси йўқлигини бир ишорат билан сездирган — у чўлнинг жазирамасида қовжираган қўлларини кўрсатган, холос. Албатта, Ислом ака опанинг бармоқларидан юлиб олинган узукларнинг изи ҳамон оқариб турганини кўриб, биргина шу аёлнинг эмас, балки унга ўхшаган ўн минглаб опаларимизнинг, сингилларимизнинг мусибатини идрок этганлар. Буни қаранг, бир замонлар ўша аёлнинг онаси ёруғ умидлар билан унинг қўлига ўз узукларини тақиб қўйган! «Ўзбек иши» деган дабдабали айблов билан унинг эрини қатағон қилган, уйини талаган очофатлар ҳаттоки аёлнинг қўлидаги узукка ҳам кўз олайтирган! Шу узукларни ҳам тортиб олган!

Бундан ортиқ хўрлик ва ситам бўлиши мумкинми?

Тақдирнинг кетма-кет зарбаларидан қадди-басти дол бўлиб қолган бир даврда оғир кунига ярайдиган Йўлбошчини — Ислом Каримовни етиштирган ҳам шу халқ эмасми, аслида?

Бир тўда олчоқлар суянган тоғига ҳамла қилганида 16 февраль куни ларзага келган, Йўлбошчиси, юрти учун кўкрагини қалқон қилишга тайёр турган ҳам шу халқ эмасми?

Биз инсон фаолиятининг турли-туман соҳаларида ер юзи халқларидан ибрат олишимиз мумкиндир, аммо исломий маърифат борасида шундай улуғвор, беқиёс ва мустаҳкам таянчларга эгамизки, эҳтимол, энг оғир даврларда ҳам жаҳолатни чекинтирган, юрагимизни нурлантириб турган шудир. Бу ёвузлар Йўлбошчимизга, халқимизга қўл кўтариш баробарида Имом ал-Бухорий, ат-Термизий, Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд каби ҳазратларнинг руҳларига ҳам қарши чиқишмадими?!

Ким ўзи булар?

Асли-наслининг тайини борми?

Умрида бировнинг оғирини енгил қилганми?

Битта ниҳол ўтқазганми?

Ўзларича давлат қурамиз, дейди, Тошкентни портлатади, бегуноҳ инсонларнинг умрига зомин бўлади ва яна Аллоҳнинг номидан гапиради!

Ким унга бундай ҳуқуқ берган?

Яқинда бир гуруҳ депутатлар билан кўзимизга оловдай кўринадиган Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларини айланганда, кўнгли очиқ, бағри кенг, саховатли ҳамюртлар билан бир неча кунни бирга ўтказганда, шулар менинг хаёлимдан ўтди, суҳбатларимиз ҳам шу мавзу атрофида бўлди.

Ўзбек халқи деганда дунёда донг таратган улуғ боболаримизнинг номи бир-бир тилга олиниб, халқимизга таъриф берилади, аммо шу улуғларнинг қонига маърифат зиёсини жойлаган, уларнинг тарбиясини қилган она халқимизнинг ўзи ҳали ёзилмаган бир китобга ўхшайди. Бу халқнинг донишмандлигининг ўзи неча-неча китобларга сиғмайди-ку!

(Давоми 2-бетда).

Олий Мажлис сессияси олдидан

БАРЧАМИЗГА БЕРИЛГАН ИМКОНИЯТ

Мустақилликдан кейин республикамизда янги Конституция қабул қилингач, унга мувофиқ, бундан 4 ярим йил аввал мамлакатимизда кўппартиявийлик асосида сайловлар бўлиб ўтди. Ва Олий Мажлисга 250 нафар депутат сайланди.

Хўш, ана шу депутатлар қандай ишлади? Бу саволга ўтган сессиялар давомида кўплаб қонунлар ва Олий Мажлис Кенгашининг қатор қарорлари қабул қилинганининг ўзи жавоб бўла олади, деб ўйлайман. Сабаби — бир сессия тугаши билан навбатдаги сессияга тайёргарлик, унда кўриладиган масалалар муҳокамаси бошланиб кетади. Ҳар бир депутат бу жараёнда фаол қатнашади. Масалан, мен ҳам 225-Касби сайлов округидан сайланганим учун, ўз сайловчиларим билан учрашаман. Уларнинг фикр-мулоҳазаларини эшитаман, таклифларини ўрганаман. Мутахассислар билан гаплашаман. Шу тариқа фикр-мулоҳазаларни умумлаштириб, ўзим аъзо бўлган фракцияга юбораман. Таклиф-мулоҳазалар Олий Мажлис қўмиталарида, фракция йиғилишларида муҳокама қилинади. Унга мутахассислар таклиф этилади. Қайта-қайта кўрилиб, обдон пишитилгач, Олий Мажлис Кенгаши муҳокамасига киритилади.

Мен Олий Мажлиснинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзосиман. Шунинг учун қатор Қонун ва кодексларни тайёрлаш жараёни нечоғлик машаққатли, оғир ва мураккаблигини ўз тажрибамдан биламан. Муҳокама чоғида ҳар бир сўз чиғириқдан ўтади.

Тўғри, ҳозирги депутат аввалгидек наказ олмайди. Кўприк қуриш ва бошқа шу каби юмушларда қатнашмайди. Лекин, барибир, ўз округидаги ишлар билан, одамларнинг аҳволи, ўй-фикри, орзу-умиди билан қизиқади. Уларнинг ариза, шикоятларини тинглайди. Ваколати доирасида уларга ёрдам беради.

Шўролар даврида депутат қўл кўтаришни билса, бас эди. Шунинг учун Парламент таркибида қанча колхозчи, ишчи ва ҳоказо касб эгаси бўлиши белгилаб қўйиларди. Энди эса бундай эмас. Талаб ҳам бутунлай бошқача. Аввало, сайловчилар танлаш ҳуқуқига эга. Кимни сайлаш халққа ҳавола. Қолаверса, сиёсий партиялар ҳам энг муносиб кишилар номзодини кўрсатишга ҳаракат қилади. Айтмоқчиманки, халқ ишонган, муносиб кўрган кишигина депутат бўла олади.

Яна шуни ҳам алоҳида таъкидлаш жоизки, Олий Мажлиснинг фаол ишлаши, ҳаётимиз учун зарур бўлган қонунларни қабул қилишининг бош сабаби шуки, унинг ҳар бир сессияси ишида республикамиз Президенти қатнашади. Маъруза қилади. Устувор йўналишларни белгилаб беради.

Бундай ҳол биронта мамлакатда кузатилмаган. Бу ҳам ўз навбатида депутатларга катта масъулият юклайди. Айримлар «Нега бизнинг депутатларимиз сессияларда талашиб-тортишмайди?» — деб ўйлашади. Бу тўғри эмас. Аслида, Олий Мажлис қўмиталарида ғоят қизғин баҳс ва мунозаралар бўлади. Лекин ҳаммаси одоб доирасида. Бу, аввало, халқимизга хос хусусият. Қолаверса, бизда «Ўзбекистон Республикаси депутатларининг мақоми тўғрисида» Қонун қабул қилинган. Буларни шунинг учун айтяпманки, бу галги XV сессияда шаҳар, туман, вилоят ва Олий Мажлис депутатлигига сайловлар тайинланиши муҳокама қилинади. Демак, энди янада муносиброқ кишилар депутатликка сайланиши керак. Ўз фикрини ҳам ёзма, ҳам оғзаки баён қила оладиган, билимли, малакали, тажрибали, иймон-эътиқодли, Ватан манфаатини ҳамма нарсадан устун қўядиган инсонларгина Олий Мажлис депутати сифатида фаолият кўрсатса, юртимиз янада гуллаб-яшнашига шубҳа йўқ.

Бир фуқаро сифатида депутатликка муносиб кишиларнинг сайланиши учун жон куйдираман. Бу менинг, аввало, фуқаролик бурчим. Қолаверса, бу Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида саъй-ҳаракатимиз учун керак. Юртимга фойдам тегсин, деган ҳар бир киши интилиши, ўзидаги бор қобилиятни, истеъдодни юзага чиқариши лозим. Мустақиллик туфайли шундай ҳуқуққа эга бўлиб турибмиз. Зеро, бу сизу биз, барчамизга берилган катта имкониятдир. Шундай экан, унинг қадрига етайлик, Ватан манфаати йўлида қўлимиздан келган ҳамма ишни қилайлик.

Фармон ОМОНОВ,
Олий Мажлис депутати.

ФЕСТИВАЛГА ҲОЗИРЛИК ҚИЗҒИН

Самарқандда бўлиб ўтадиган "Шарқ тароналари" иккинчи халқаро мусиқа фестивали очиладиган кун тобора яқинлашмоқда. Шу муносабат билан анжуман бўлиб ўтадиган Регистон майдонини безаш, театрлашган томошани мукаммал ҳолга келтириш, томошабинлар ва фестиваль меҳмонларини қабул қилиш ва уларга хизмат кўрсатишни намунали ташкил этиш бўйича ишлар ниҳоясига етказилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, "Шарқ тароналари" иккинчи халқаро мусиқа фестивалини ўтказиш ташкилий қўмитаси раиси Ҳ.Кароматов, тегишли вазирлик ва идоралар, ижодий уюшмалар раҳбарлари Самарқандда бўлди. Улар фестивалга янада пухта ҳозирлик кўриш, уни юқори савияда уюшқоқлик билан ўтказиш, бу борадаги барча тайёргарлик ишларини маромига етказиш масалаларини муҳокама этдилар.

Тадбирда вилоят ҳокими Э.Рўзиев қатнашди.

Ҳ. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

Муносабат

ТИНЧЛИК — ЭНГ БУЮК НЕЪМАТ

Россия жамоатчилиги ва хорижий давлатлар элчилари "Февраль воқеалари" ҳужжатли фильми ҳақида

"Февраль воқеалари" ҳужжатли фильми Россия, Германия, Франция, Хитой, Туркия, Нидерландия, Миср, Корея Республикаси, Латвия ва бошқа қатор мамлакатларда намойиш этилди.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси томонидан яратилган бу ҳужжатли фильм Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳаётига суиқасд қилиш орқали амалдаги конституциявий тузумни ағдариш ва ҳокимиятни босиб олиш мақсадида Тоҳир Йўлдош, Муҳаммад Солиҳ, Жума Намангоний ва бошқалар томонидан ташкил этилган сиёсий террористик уюшма томонидан шу йил 16 февраль куни Тошкентда содир этилган портлатишлар, бу террористик актнинг оғир оқибатлари ҳақида ҳикоя қилиб қолмай, инсоният бошига аянчли кулфат ёғдирувчи мудҳиш ёвузлик, яъни терроризм ҳақида ҳам изчил ҳикоя қилади.

Ушбу фильм Россиядаги нуфузли телеканаллардан бири бўлган "ТВ-6" орқали намойиш этилгач, ёвуз ният билан содир этилган бу, кирдикор Россия жамоатчилигини қаттиқ ларзага солди. "Жаҳон" ахборот агентлиги тартиб берган қуйидаги фикрлар шундан далолат беради.

Э. М. САГАЛАЕВ,
"ТВ - 6" телекорпорацияси президенти:

— Шу йилнинг бошида Ўзбекистонда Президент ҳаётига тажовуз қилиш, ҳокимиятни босиб олишга уриниш оқибатида жуда мудҳиш, фожиали ҳодисалар содир этилди. Биз барчамиз бу ҳаракатлар оқибатидан оғир қайғуга ботдик. Мана шу мусибатли фожиа домида қолган, ундан жабр чеккан кишилар ҳамда азиз жонига қасд қилинган Ислом Каримовнинг изтироби, қайғу-ташвишларига шерик бўлдик.

Гарчи Ўзбекистондаги тинчлик ва осойишталикни кўра олмайдиган, барқарорликни издан чиқариш учун ҳеч нарсадан тап тортмайдиган, шу чиркин мақсад йўлида катта маблағлар сарфлаётган қора кучлар мавжуд бўлса-да, шунга имоним комилки, ўз Йўлбошчиси ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан бирга Ўзбекистон халқи бу қора кучларнинг қаршилигини енгиб ўтиб, танлаган йўлидан бораверади.

"Февраль воқеалари" ҳар бир кишининг юрагини ларзага солади, унда нафақат фожиавий тасвирлар, қон, кучли ички изтироб устувор, балки бу фожианинг келиб чиқиш сабаблари ва унинг оғир оқибатлари ҳам изчил таҳлил этилган. Фильм барча томошабинларни, жамиятни, қолаверса, бутун башариятни диний экстремизм шамойилида дунёга ёйилиши мумкин бўлган маразнинг олдини олиш учун курашга чақиради, мудҳиш кулфатларнинг олдини олишга даъват этади.

Террористлар "Апокалипсис", яъни, қиёмат қойим содир этишга, дунёни тескари айлантиришга уриниб кўришди. Аммо улар ҳеч қачон қора ниятларига ета олмайди, чунки бундай бўлишини одамлар истамайди.

Оддий одамлар яшашни, яшаганда ҳам одамдай яшашни, оила қуришни, ўзидан зоту зурриёт қолдиришни, ҳаётнинг неъматларидан баҳраманд бўлишни, манглай тери билан етиштирган ҳосилини йиғиб-териб олишни истайди. Ҳаётнинг қонунияти шундай. Одамлар шу мақсад йўлида уюшган бўлса, ишончли ва доно Йўлбошчи уларни олдинга бошлаб бораётган бўлса, имоним комилки, бундай халқни ҳеч қачон енгиб бўлмайди. У ҳар қандай мараз, ҳар қандай ёвузликка қатъият билан қарши тура олади. Мен бунга астойдил ишонаман. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон халқига, россияликларга, қолаверса, курраи заминда биз билан ҳамнафас бўлган барча-барчага ҳамиша эзгулик ёр бўлишини, ёруғлик тоабад тантана қилишини тилаб қоламан.

В. А. ФАДЕЕВ,
"Эксперт" журналининг бош муҳаррири:

— Менинг назаримда, бугунги кунда барқарор Ўзбекистон нафақат Марказий Осиёда, балки собиқ Иттифоқ республикалари ичида алоҳида нуфузли ўрин тутади. Геополитик нуқтаи назардан ҳам салоҳияти жуда юксак. Бу , албатта, Президент Ислом Каримовнинг оқилона сиёсати маҳсулидир. Халқнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш осон иш эмас, албатта. Шунинг учун ҳам мен Ўзбекистон Республикаси Президентига катта ҳурмат ва эҳтиром билан қарайман.

Диний ақидапарастлик нақадар хавфли эканлигини, агар у Ҳамдўстлик мамлакатларининг жанубий минтақаларида жунбушга келса, бунинг оқибатида қандай кўргуликлар содир бўлишини Россияда биз ҳали тўлалигича англаб етганимиз йўқ, деб ўйлайман.

Бу Россия учун очиқ-ойдин хавф-хатар, катта таҳдид эканлигини ҳеч қачон унутмаслик керак.

Менинг фикримча, диний ақидапарастликка қарши курашда Ўзбекистонга елкадош бўлишимиз, Президент Ислом Каримовни, Ўзбекистонни астойдил қўллаб-қувватлашимиз лозим.

(Давоми 3-бетда).

УЛУҒ АЙЁМ АРАФАСИДАГИ ЎЙЛАР

(Давоми. Боши 1-бетда).

«Отам раҳматли, қиёмат қойим кўпаётган бўлса ҳам, бандаси изида қоладиган савоб ишлар билан машғул бўлиши керак, дер эдилар, — дейди ангорлик Абрай бобо. — Қўйнимиздан илон чиққани, касофатларнинг ота-боболаримиз динини сотиб, юртини бузиб, юртдошларининг умрига завол бўлиши ҳеч бир ақлга сиғмайди. Халқимизнинг шаънига иснод келтирди улар. Президентимиз ўша куни: «Бу ҳаётни ҳимоялаш керак!» — деб жуда тўғри айтдилар. Қаранг, дарёнинг шундоқ нариги бетида йигирма йилдан бери уруш кетаяпти. Одамлар бир-бирини ўлдираяпти. Шу юртда ҳам тинчлик бўлармикан, деб ўйлайман. Ақлим бовар қилмайди сира.

Нега?

Чунки шу қирғинбаротнинг ичида туғилганлар ҳозир йигирмага кирди. Қирғин солиб улғайди. Қўлидан бошқа иш келмайди.

Хўш, нима бўлади буёғи?

Белни боғлаб, дарёнинг бу бетини яшнатиб ётган заҳматкаш деҳқоннинг дарёнинг у юзига қайғуриб, тинчлик-омонлик тилаб қараши кимнинг юрагини ўртамайди, дейсиз?!

Ҳаёт шундай, ўз йўли билан кетаверади. Кимдир урушга ўч, қон кечади, изида ўликлар қолади. Кимдир бир парча ерни ҳам яшнатсам, бир неъмат ундириб, шунинг даромадига тўй қилсам, ўғил уйлантирсам, невара кўрсам, дейди.

Зоҳиран шундай, аммо бунинг ботинига назар ташласангиз, бир ҳақиқатни англаб етасиз: ҳар қандай мамлакат ҳам бир оиладай гап, оиланинг эгаси доно, тадбиркор бўлмаса, қўл остидагиларнинг шўри. Ўзбекистонда кўнгиллар ёруғ истаклар билан лиммо-лим экан, бунинг барчаси амалдаги сиёсат туфайли эканлигини ким инкор эта олади?!

Халқнинг раҳбару раҳномоси халқпарвар бўлсин, тўрт кунлик дунёда ҳеч бир халқни бахтдан қисмасин!

Алпомишнинг, Шаҳрисабз ва Қарши шаҳарларининг тўйини жаҳон миқёсида нишонлаш, шаҳар қўрғонини асраш, бу ердаги осори-атиқаларни эъзозлаш хусусида гап очилса, ҳамюртларнинг тили бийрон бўлиб кетишини кўриб, жуда хурсанд бўласан киши. Бунинг барчаси, албатта, Йўлбошчимиз олиб бораётган улкан маънавий-маърифий ишларнинг натижалари, бу сиёсатни халқимиз астойдил қўллаб-қувватлаётганлиги унинг маърифатпеша эканлигидан далолат эмасми, ахир?!

Ат-Термизий ҳазратларининг қадамжолари ҳам кундан-кунга обод бўлиб бораётганига барчамиз гувоҳмиз. Модомики, халқимиз ўзининг бой ўтмиши, улуғ салафлари билан ифтихор қилиб, унга таяниб туриб, келажак сари қадам ташлаётган экан, буни кўриб, кимнинг кўнгли ёришмайди, ахир! Бундан етти-саккиз йил аввал шу муборак қадамжолар ташландиқ аҳволда ётгани ҳеч биримизга сир эмас-ку!

Яккабоғлик Мулла Файзулло айтган гаплар ҳам эътиборга молик. Халқимиз ҳар қандай шароитда ҳам ўзининг бетимсол даҳолари чироғини ёқа олади. Ҳануз маънавият уфқларини тонг юлдузи янглиғ нурлантириб турган тенгсиз сиймолар бунга ёрқин мисолдир. Бугун ҳам мустақиллик шабадалари кўкрагимизга тегиб, халқимиз қаддини ростлаётган, дунёга бўй кўрсатаётган экан, доно ва қатъиятли Йўлбошчиси унинг бошини бириктириб, ёруғ манзиллар сари бошлаб бораётган экан, танлаган йўлдан ҳеч қандай қора куч уни қайтара олмайди.

Мен Сурхондарё ва Қашқадарёда бўлганда, Йўлбошчимиз қанотида ёш, ўтюрак авлод кенг, донғил йўлларга чиқиб, олис чўққиларни кўзлаб бораётганлигининг, уларнинг қонида улуғ аждодларимиз руҳи жўш уриб турганлигининг шоҳиди бўлдим. Бу авлод она-халқимиз, Ватанимиз обрўсини сарҳадлар оша узоқ-узоқларга элтишига шубҳа қилмайман. Ва, албатта, уларга азиз боболарнинг — Ватанни озод ва обод, шу халқни якдил ва мағрур кўришни истаган мўътабар зотларнинг нияти доимо ёр бўлсин!

***

Тошкент вилояти Зангиота туманидаги "Зангиота" хўжалигида "Хотин-қизларнинг демократик жамиятдаги ҳуқуқлари ва ўрни" мавзуида илмий-амалий семинар бўлиб ўтди. Тошкент вилояти ҳамда Тошкент шаҳар хотин-қизлар қўмиталари ҳамкорлигида ташкил этилган мазкур анжуманда шаҳар ва туман хотин-қизлар қўмиталари раислари, таълим муассасалари, "Маҳалла", "Камолот", "Наврўз" жамғармалари вакиллари, ҳуқуқшунос олимлар иштирок этди.

АЁЛЛАР ҲУҚУҚИЙ САВОДХОНЛИГИГА ЭЪТИБОР

Бош вазир ўринбосари, республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Д.Ғуломова кун тартибидаги масала юзасидан маъруза қилди.

Таъкидландики, мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ оналик ва болаликни муҳофаза қилишга алоҳида эътибор берилди. Аёллар йили муносабати билан хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, уларнинг жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлаш борасида кўпгина хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Айни пайтда бу йўналишдаги саъй-ҳаракатларни янада кучайтириш, айниқса, оила ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, ёшларга таълим-тарбия беришни такомиллаштириш, уларни ҳар томонлама баркамол қилиб вояга етказиш бугунги кундаги долзарб вазифалардан бири бўлиб қолмоқда. Бу борада жойлардаги хотин-қизлар қўмиталари бошқа жамоатчилик ташкилотлари билан яқин ҳамкорликда иш олиб боришлари зарур.

Н. ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири.

***

1999 йил — Аёллар йили

МУҚАДДАС ОНАЛИК БАХТИ

Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда... Вазмин асрларнинг юкини елкалаган содда, фидойи, меҳнаткаш, оқила ўзбек аёли XXI асрга интилмоқда. У бир ўзи эмас, жамият деб аталмиш улкан оиласи, унинг бағридаги минглаб қоракўз болалари, навқирон орзулари билан XXI асрга интилмоқда. Бу интилиш замирида халқ тақдирига, миллат келажагига оналик қилишдек муқаддас масъулият ётибди.

Мустақиллик миллат аёлига қайта яшамоқ, гулламоқ имкониятини берди. Аёл онги ва вужудидан қулликнинг жирканч, қора кунлари, заҳарли оғуларини ситиб ташлаш имконини берди. Қаддини тупроқ билан тенг қилган 70 йиллик пахта далалари... Жигари қуриган гўдаклар, унутилиб кетган аллалар, «ўзбек иши»дан чинқирган турма деворлари...Буларнинг бари XX асрнинг бағрига қон билан ўйиб ёзилган даҳшатли тарих. Буларнинг бари ўзбек аёлининг бағрига тиғ билан иншо қилинган қисматнинг унутиш асло мумкин бўлмаган азобли лавҳалари...

Муҳтарам Президентимизнинг **«Мен Ватан деганда онани, она деганда Ватанни тушунаман»** деган пурмаъно сўзларида ўзбек аёлининг ўтмишига ишора, метин иродасига, буюк келажагига улуғ ишонч бор.

Мустақиллик билан бирга Аёлга том маънодаги гўзаллик, оналик, яратувчанлик, юртга бекалик бахти қайтиб келди. У аста-секин оилавий, ижтимоий-иқтисодий, маданий ва сиёсий ҳуқуқларини англаб ета бошлади.

Аёл юртга бекалик қилиши учун биринчи навбатда соғлом бўлиши керак, дейди жамият. Мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди. «Аёлни улуғламоқ — оилани,

> *Худонинг марҳамати билан оилани оила қиладиган зот — бу Аёлдир.*
> **Ислом КАРИМОВ.**

Ватанни, ҳаётни улуғламоқ» эканлиги Президентнинг қатор Фармонлари, Фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорларида ўз аксини топди. «Инсон манфаатлари йили»дан «Оила йили»га қадам қўйилди. «Оила йили» «Аёллар йили»га уйғунлашиб кетди. Бир сўз билан айтганда, «Аёл — она умри, соғлиғи, орзуси, яратувчанлиги давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Чунки **«ўсиб келаётган янги авлодни ким она алласи билан эзгуликка ўргатади, ким уни парвариш қилади, ким уни Ватанга, халққа садоқат руҳида тарбиялайди, ким етук инсон қилиб вояга етказади?»** деб ёзадилар муҳтарам Юртбошимиз.

Жавоб битта. Шак-шубҳасиз — Аёл!

Хотин-қизларнинг оиладаги, давлат ва жамият қурилишидаги ролини кучайтириш, уларнинг ҳуқуқий, ижтимоий ва маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича 1999 йилга мўлжалланган Давлат дастурида оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, балоғатга етмаганлар, пенсионерлар ва ногиронларнинг ҳақ-ҳуқуқлари, меҳнат шароитлари, ўқув юртларида аёллар ва талабаларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, аёлларимизнинг дунё аёллари билан бўйлашуви, сиёсий фаолликлари, раҳбарликлари— барча-барчаси Аёлнинг жамият ҳаётидаги тўлақонли ўрни хусусидаги ғамхўрликнинг исботидир. Ҳисоб-китоблар тили билан айтадиган бўлсак, дастурда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун 85 миллиард сўм маблағ ва харажатлар талаб қилинади.

Президент И. Каримовнинг «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» китобида «Аёллар ўртасида олиб бориладиган ишларнинг шаклларини кенгайтириш, уларнинг илмий ва маданий савиясини кўтариш» хусусида тўхталиб ўтилган. Демак, XXI асрдаги Ўзбекистоннинг бўй-басти унинг ўз аёлига бўлган муносабати билан белгиланади. Бу деган сўз — истиқлол Аёли ўз ҳақ-ҳуқуқларини чуқур таниши, илмда бетимсол, ақлда, яратувчанликда беназир, ҳаё ва иффатда ибрат мактаби, фарзандлар тарбиясида она-Ватан тимсоли бўлмоғи лозим. Муҳтарам Президентимизнинг миллат аёли ҳақидаги орзулари ва талаблари замирида ана шундай эзгулик дарёлари гувиллаб турибди.

XXI асрга Аёл ўз фарзандлари — қобил, ҳалол, меҳнатсевар, ватанпарвар, юрт тупроғининг бир ҳовучини муқаддас нондек кўзга суртадиган ўғил-қизлари билан ўтади. Зулфияхоним номидаги Давлат мукофотига ўзларини тайёрлаб келаётган сара, оқила, истеъдодли, элим-юртим, деб ёнган навроста, фариштадек қизлари билан ўтади.

Ҳар биримизнинг қалбимизни ларзага солган 16 февралнинг мудҳиш воқеалари оғир туш каби XX асрда қолиб кетади ва муҳтарам Юртбошимиз айтганларидек, XXI аср аёли «болаларини ҳеч кимга бермайди». Чунки ҳақиқий **«мусулмон бандаси бировни кофир, бировни художўй деб тоифаларга ажратмайди. Сабаби, бандасининг устидан бандаси эмас, Худонинг ўзи ҳукм чиқаради»,** дейди муҳтарам Юртбошимиз Ислом Каримов. Демак, фарзандларининг оқ ва қорани нечоғлик тез ажратиб олиши, ҳақиқий мусулмони комил қилиб тарбиялаш вазифаси ҳам XXI аср аёли зиммасига тушиб турибди.

«Аёлларга имкон қадар илиқ муомалада бўлишга ҳаракат қилдим» деб ёзган эдилар буюк бобомиз Амир Темур ҳазратлари ва бу меҳрга жавобан Аёлларимиз давлат иши ва сиёсатда, одоб ва андишада, меҳнат ва салоҳиятда, буюк фарзандлар тарбиясида ўз меҳрлари ила жавоб қайтарган эди.

Зеро, бугуннинг аёли ҳам муҳтарам Президентимиз томонидан Аёлларга кўрсатилаётган буюк ғамхўрлик ва ишонч, меҳр олдида бурчлидирлар. Бундай меҳрнинг жавоби, иншооллоҳ, XXI асрда ўз исботини топади.

Шарифа САЛИМОВА.

***

ЯНГИҚЎРҒОН САХОВАТИ

Машҳур қўшиқда куйлаб келинган ва бозорларимизнинг кўрки бўлган Наманган олмаси Янгиқўрғон боғларида етилади. Бу маскан ўзининг бой тарихи, меҳнатсевар ва дилкаш одамлари, хушманзара табиати ҳамда кўркам боғлари билан донг таратган. Она-Ер саховатини кўз-кўз қилаётган янгиқўрғонликлар ҳалол меҳнатлари билан мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларда фаол қатнашмоқдалар.

Бу йил ушбу тоғолди тумани меҳнаткашлари учун анча оғир келди. Баҳорги об-ҳаво инжиқликлари туфайли боғу далалар жиддий шикастланди. Икки кеча-кундуз бирор киши кўз юммади. Нозик гулларни қировга олдирмаслик учун боғларда тўхтовсиз гулхан ёқишди. Дарахтлар шоҳидаги қор ва қировни эритиб туширган халоскор тутун бетиним боғлар оралади.

Ўшанда минг машаққат билан сақлаб қолинган ҳосил тугунчалари бугун пишиб етилиб, кўзни яшнатмоқда.

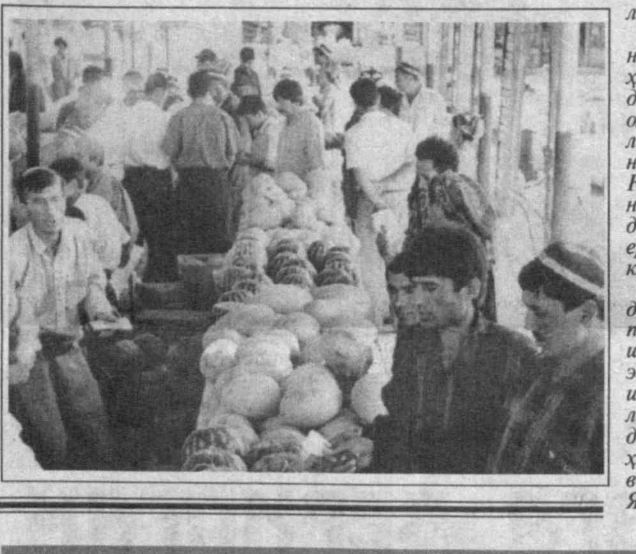

Табиатнинг такрор ва такрор синовларидан ўтган далаларда ғалла ҳам эл ризқ-рўзига яраша ҳосил берди. 8405 гектар ердан йиғиштириб олинган доннинг 18280 тоннаси давлатга сотилиб, бу борадаги шартнома режаси ошириб адо этилди. Ғаллачиликда банд бўлган 126 оиланинг барчаси сўзининг устидан чиқди. Илғор пудратчилар ҳар гектар ердан 50 центнердан ошириб хирмон кўтардилар.

Бугун туман боғ ва узумзорларида ҳаёт қайнайди. Ҳосилни пешмапеш узиб, қабул пунктларига топшириш юмушлари авжида. Бозорлар эса қип-қизил олма, чаросдай узум, шакардан ширин қовун ва тарвузларга тўлмоқда. Исковот қишлоғида швейцариялик ишбилармонлар ҳамкорлигида ташкил этилган «Марвел Джув КО» қўшма корхонасида Янгиқўрғон боғларида пишиб етилган мевалардан тайёрланган табиий шарбат чиройли идишларда қадоқланиб, экспорт учун шайлаб қўйилмоқда. Улар бугун-эрта хорижий мамлакатлар дўконларидан жой олиб, саховатли юртимиз довруғига довруғ қўшади.

Буларнинг ҳаммаси истиқлол қуёши нуридан тафт олиб, одамларнинг баракали меҳнати билан кун сайин яшнаётган Янгиқўрғон заминининг саховатидир.

Қ. НАЖМИДДИНОВ
«Халқ сўзи» мухбири

СУРАТЛАРДА: Тўйчи Неъматов номли ширкатлар уюшмаси бошқаруви раиси Қодиржон Неъматов ижарачи Нуриддин Мамаев даласида; туман бозори пештахталари сархил ноз-неъматлар билан тўкин.

Т. МАҲКАМЗОДА,
олган суратлар.

***

Журналист суриштируви

БЕШ ЙИЛ ЧЎЗИЛАЁТГАН... СУД(?)

> ***Яна ва яна такрор айтмоқчиман: адолат ва қонун устуворлиги учун, унинг талабларини ҳаётимизга жорий этиш учун биргалашиб курашмоғимиз, фидойи бўлмоғимиз керак. Қонун, яна бир бор қонун каттаю кичик, жинсидан, миллати, эътиқоди ва мансабидан қатъи назар — барчамиз учун устувор бўлмоғи даркор!***
> **Ислом КАРИМОВ.**

Ҳа, бир фуқарони судлаш жараёни беш йилдан бери давом этаяпти. Жиноят иши 1994 йилда қўзғатилган. 1995 йилнинг бошида биринчи суд бўлиб ўтди. Шундан буён, ишонасизми-йўқми, 5 марта суд бўлди, яқинда олтинчиси тайинланди. У ҳали бошланганича йўқ. Чунки айбланувчи-судланувчи фуқаро Қурбонбой Исмоилов "Бухоронинг судларига ишонмайман, ишни бошқа вилоятга ёки Олий судга ўтказиб беринглар!" дея арз қилиб, идорама-идора юрибди. Лекин унинг додига қулоқ соладиган одам топилмаяпти, олтинчи суд яна Бухоро шаҳри Тўқимачи туман судига тайинланди. Олдинги 5 маротаба суд ҳам Бухоронинг ўзидаги туман судларида бўлиб ўтган.

Ҳолбуки, Ўзбекистон Республикаси ЖПКда аниқ-равшан кўрсатилишича, жиноят иши туман судларида икки мартагача кўрилиши мумкин. Агар шунда ҳам у ҳал бўлмаса, сўнг шаҳар ё вилоят судларида кўрилиши лозим. Бухорода эса, бир жиноят иши 5 йил мобайнида туман судларида 5 марта кўрилди, ҳал бўлмади, лекин, негадир бу ишни вилоятдан ташқарига чиқаргилари йўқ. Уйдаги гап кўчага чиқмасин, деган мазмундами, бошқа гап борми, буёғи қоронғу.

Ҳуқуқдан хабари бор газетхон, "Мухбир ҳиссиётга берилиб, жиноят ишининг моҳиятига тушунмай, "олиб қочаяпти" шекилли, иш терговга қайтиб, янги ҳолатлар очилган бўлса, янгитдан суд бўлаверади-да, бунинг ноқонуний жойи йўқ, дея билағонлик қилиши мумкин. Шошилманг. Гап айнан ўша иш терговга қайтмаганида, беш йил мобайнида биронта янги ҳолат очилмаган-қўшилмаганида. Аниқроғи, бир неча марта судларда терговга қайтариш тўғрисида ажрим чиқарилган, лекин бу ишда қўшимча тергов қиладиган ҳеч нима йўқ, деган бошқа кўрсатма билан яна судларда кўрилаверган. Ҳамон... кўрилмоқда!

Ахир, Инсонни хўрлаш шунчалик бўладими! Беш йил мобайнида судма-суд, мавҳум тақдиру маҳзун ўй-хаёллар билан ҳаёт кечиришни, ойлаб, баъзан йиллаб давом этган судларда қайта-қайта кўргазма бериш, уларга узлуксиз қатнашни бир тасаввур қилиб кўринг-а? Тасаввурингизга сиғиб-сиғмайдиган ҳолат...

— Тағинам филдай жоним бор экан, — Қурбонбой ака ростданам девдай гавдасини бир силкиб қўяди, — менинг ўрнимда унча-мунча одам бўлса, бу руҳий азобларга чидаёлмай аллақачон бандаликни бажо келтирарди. Ўзим ҳаётман-у, лекин отам мени деб инфаркт бўлиб ўлди бечора, бунинг учун бир умр ўзимни айбдор деб биламан.

— Айбим бўлса қамаб ташламайдими, айбим бўлмаса оқлаб бермайдими? — дейди яна у оҳиста фарёд қилгандек.

Рост-да, ахир битта жиноят ишига беш йилда 5 марта суд қилиб ҳам нуқта қўйиш мумкин эмасми? Нима бу — қонунларимиз бўшми ё айрим қонунни қўлловчилар тутуриқсизми? Албатта, иккинчиси мантиққа яқинроқ...

Хўш, Қурбонбой Исмоиловнинг ўзи ким, у қандай қилиб шу даражада мураккаб жиноят содир этганки, ҳуқуқшунослар шунча вақтдан бери бу чигалнинг тугунини тополмаётган бўлсалар?

Аслида, ҳеч нима йўқ. Йўқ жойдан жиноят иши қўзғатилган ва энди, ҳамма мураккаблик, ҳамма чигаллик ўша жиноят ишида жиноят таркиби йўқлигини... айтиш салоҳияти, қудрати, жасорати ҳеч кимда топилмаётганида. Узр, орада бир киши, бир судья шундай жасорат билан майдонга тушди — оқлов ҳукми чиқарди. Бироқ у майдонга яланғоч қўл билан чиққан экан шекилли, уни чўқилаб-янчиб ташлашди: иш яна ўз ҳолига — саргардонликка қайтди.

Хуллас, Қурбонбой Исмоилов тўқсон учинчи йили Бухоро вилоят ГАИ (ҳозирги ДАН) бўлимида имтиҳон ва қайд қилиш бўлинмасининг бошлиғи бўлиб ишларди. ДАН бошлиғи билан гаплари, негадир, ўзаро қовушмай қолди. Шундай кунларнинг бирида у Қурбонбойни чақириб, манави одамга права ёзиб бер, дея қўлига қоғоз узатди. Қоғозда биттагина фамилия ёзилган эди: Орлов Владимир Павлович. Бу фамилияни эшитган ҳар бир бухоролик милиционер ёки прокурор сапчиб ўрнидан туриб кетарди: у одам вилоят партия комитети маъмурий бўлимининг мудири эди.

Қурбонбой ноқонуний иш қилишдан қўрқдими, акслиги тутдими, "бу ишни қилолмайман", деб жавоб берди. Табиийки, бошлиқ бунақа беодоблик-бетгачопарликни ҳазм қилолмади... Қурбонбой — вилоят ГАИсининг энг обрўсиз бўлинмаси бошлиғи чорраҳаларда постда турадиган бўлиб қолди... Охири, отаси касаллигини баҳона қилиб, 1994 йил январда ишдан бўшаш ҳақида ариза ёзди. Бўшатишмади.

Ниҳоят, 1994 йил 2 июнда вазифасидан озод қилиш ҳақида буйруқ чиқибди-ю, ўзи буни билмасдан, 19 июнгача ишлаб юраверибди.

... Ўша йили октябрь ойида вилоят прокуратурасининг бош терговчиси Бақоев қабулига чақиртирди: ўқимаган одамларга права бергибсиз, сохтакорлик қилибсиз, тил бириктириб, жиноят содир қилибсиз.

— Яхши, қани ўша жиноятларимга далиллар? — деди Қурбонбой хотиржам. — Кимларга берибман правани, қанақа сохтакорлик қилибман, кимлар билан нима ҳақида тил бириктирибман?

Саволлар жавобсиз қолди. Ҳамон жавобсиз. Ҳамма бало эса ўша кундан, Қурбонбойнинг терговчи олдида титраб-қақшаб "муомала"га ўтиш ўрнига қонун ва адолатни орқа қилиб, пинак бузмай қилган "беодоб" муомаласидан бошланди. Қатор моддалар бўйича айбланиб, унинг устидан жиноят иши қўзғатилди. 19 октябрь куни терговчининг кабинетида навбатдаги сўроқни бераётганда, Хоразмдан отасининг ўлгани ҳақида хабар келди, лекин терговчи "Айбингга иқрор бўлмасанг, ҳеч ёққа бормайсан", деб уни қўйиб юбормади, отасининг жанозасида қатнашолмади. Падарининг "еттиси" куни у яна сўроққа чақирилган эди. Жавоб сўради, терговчи кечгача яна қўйиб юбормади, "етти"га — Хоразмга ярим кечаси етиб борди...

У билан бирга ўзи бошлиқ бўлган бўлинманинг ходимлари Ҳамдам Бозоров ва Абдуллахўжа Файзиевлар ҳам жиноий жавобгарликка тортилди. Яъни, улар учаласи биргалашиб, "Бобур" фирмаси (ҳайдовчиликка ўқитиш билан шуғулланади) тингловчиларидан 90 кишига ноқонуний равишда гувоҳнома ёзиб берганмиш. Шундай экан, терговда бу 90 кишининг ҳаммаси чақирилиб, кўргазма олиниши керак эди. Улардан атиги учдан бир қисми сўроқ қилинган, лекин уларнинг ҳаммаси ўқув курсида ўқигани, ГАИда бировга бир сўм бермай, имтиҳон топширганини айтишди. "Бобур" фирмаси эса вилоят ҳокимлигида қонуний қайд қилинган, ҳайдовчиликка ўқитиш ҳуқуқини берадиган барча ҳужжатларга эга қонуний ташкилот бўлиб чиқди. Шахсан Қурбонбойнинг ўзи, Исроилга кўчиб кетган Рафаэлов Рубенга ҳайдовчилик гувоҳномаси ёзиб берганликда айбланган эди. Текширишда бу шахс гувоҳномани Бухорода яшаб турган даврида қонуний равишда олганлиги маълум бўлди. Яна "Бобур" фирмасини Қ.Исмоиловнинг жияни ташкил қилишида унинг иштироки бор, мансабидан фойдаланган, деган айб ҳам тақалган эди. Суриштирувда унинг ҳеч қанақа алоқаси йўқлиги, мазкур фирма Қ.Исмоилов амалга ўтирмасдан аввал мавжуд барча тартиб-қоидалар асосида ташкил этилгани аниқланди.

Вассалом. Бор гаплар шу, бор айблар шу.

Мавжуд қонун ва тартиб-қоидалар бўйича жиноят иши қўзғатилиб, айблов хулосаси ёзилиб, прокурор уни тасдиқлагач, жиноят иши судда кўриш учун топширилиши керак. Шундай бўлди ҳам. Мавжуд қонунларимиз бўйича суд мустақил, у фақат қонунга ва яна қонунга бўйсуниши, фақат қонунга асосланиб қарор, ҳукм, ажрimлар чиқариши керак. Худди шу масалада биз яхшигина оқсаётганлигимизни эслатсам, деярли ҳамма ҳуқуқшунослар қалбан буни тан олишади, лекин оғизда айтавермайди. Айни пайтда чўғни қоғозга ўраб яшириб бўлмайди: туман-вилоятларни қўя туриб, мамлакатимиз бўйича чиқарилаётган оқлов ҳукмлари бармоқ билан санарли даражада кам бўлган бир пайтда, бармоқ сони етмайдиган даражада судьялар ва бошқа ҳуқуқшуносларнинг жиноий жавобгарликка тортилаётгани, бу соҳадаги таъмагирлик ва ноқонуний хатти-ҳаракатлари тўғрисида таҳририятларга, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи идораларга кўплаб аризалар тушаётгани — шамол бўлмаса, дарахтнинг учи қимирламаслигини эслатади. Қолаверса, мана шу "жиноят иши"га беш йилдан бери қонуний нуқта қўйилмаётганини қандай тушунмоқ керак? Бунда қонуний нуқтани топишолмаяптими ёки топишни исташмаяптими? Иккаласи ҳам — ёмон.

Жиноят иши биринчи марта 1995 йил февралида Ф.Хўжаев тумани судида судья Файзуллаев раислигида кўрилиб, қўшимча терговга қайтарилди.

Терговга эмас, яна судга қайтди. Иккинчиси, 1995 йил августида ўша туман судида судья Файзиев раислигида бўлиб ўтди ва учала судланувчига икки йилдан озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди. Қ.Исмоилов ва бошқалар ЎзР ЖКнинг 144-моддасининг I-қисми ва 155-моддасининг 2-қисми билан айбланган эдилар. Бу ҳукм ва вилоят суди жиноят ишлари судлов ҳайъатининг бу ҳукмни ўзгаришсиз қолдириш ҳақидаги ажрими шахсан Олий Суд раиси У. Мингбоевнинг назорат тартибидаги протести билан бекор қилиниб, ишни бошқа таркибда кўриш учун судга қайтарилган.

Энди, муҳтарам газетхон, мазкур шикоят ишининг таги бўшлиги, сув юзидаги кўпикка ёки зўрма-зўраки пуфлаб шиширилган шарга ўхшаган нарса эканлиги фақат журналистнинг фикригина эмаслигини англаш учун мамлакатимиз энг юқори судининг раҳбари имзо қўйган протестдан айрим кўчирмаларга бир назар ташланг-а:

"Суд Қ.Исмоилов, Х. Бозоров ва А. Файзиевларнинг жиноят ишини кўришда қонуннинг бу талабини бажармасдан, фақатгина тергов материалларига асосланган ҳолда, уларни айблаб барвақтроқ хулосага келган. Бундан ташқари, суд мажлиси шунчалик юзаки олиб борилганки, судланувчиларнинг зиммаларига қўйилган айблар бўйича биронта ҳам гувоҳ сўроқ қилинмаган, айбга алоқаси бўлмаган гувоҳлар сўроқ қилиниб, уларнинг кўрсатмаларига асосланиб, судланувчиларни айбдор деб топиб, нотўғри хулосага келганлиги кўринади..."

"ЎзР ЖК 149-моддасининг талабларига кўра, мансабдор шахс ўз хизмат вазифаси орқасида давлат, жамоат ёки фуқароларнинг қонун билан қўриқланадиган ҳуқуқ ва манфаатларига зарар етказишга сабаб бўлиши кўрсатилган. Судланган Қ.Исмоилов, Х.Бозоров, А.Файзиевлар ўзганинг мулкига зарар етказмаган бўлса, уларнинг қайси ҳаракатлари оқибатида қанча миқдорда зарар етказилганлиги, шунингдек, қандай жиноят аломатлари борлиги аниқланмаган. Суд эса бу камчиликларга эътибор қилмаган. Шундай ҳолатда Бухоро шаҳар Ф.Хўжаев тумани судининг Қ.Исмоилов, Х.Бозоров, А.Файзиевларга нисбатан чиқарган ҳукми ва вилоят судининг ажримини асосли деб бўлмайди".

Учинчи суд яна Ф.Хўжаев тумани судида судья Абдуллаева раислигида ўтиб, иш қўшимча терговга қайтарилди. Судья залда айтди: виждоним қабул қилмайди, сизларни суд қилишга уяламан...

Тергов бўлмади, яна — судга.

Тўртинчи суд Қоровулбозор тумани судида 1997 йил сентябрида бошланиб, 26 декабрда... оқлов ҳукми чиқарилди!

Э, ҳақиқат бор экан-ку, жасоратли судьялар ҳам топиларкан-ку, дея дўппини осмонга отишди, судья Ризоқул Умаров шаънига ҳамду санолар айтишди. Бироқ бу "мушакбозлик" узоққа чўзилмади. Вилоят суди жиноят ишлари бўйича раёсатида иш кўриладиган куни биров Қурбонбойни учратиб, қани судьянгиз, қочиб юрмасдан келмайдими, деди. Ва... оқлов ҳукми бекор қилинди.

Вилоят суди ишни янгидан кўриш учун Тўқимачи тумани судига юборди. Бу ерда судья Р.Рўзиев ишни кўришни роса 15 ой пайсалга солди. Ниҳоят, 1999 йил 17 мартда яна эски ашулани қайтарди — қўшимча тергов олиб бориш учун Ф. Хўжаев тумани прокуратурасига юборди. "Олинг қуда — беринг қуда"га ўхшаб.

Эътибор қилган бўлсангиз, суд нуқул "дело"ни қўшимча терговга қайтаради: "Ўзинглар пиширган ошни ўзинглар енглар, ишни олиб, ҳаракатдан ётқизсанглар, сих ҳам куймайди, кабоб ҳам: сиз ҳам тинч, биз ҳам. Агар оқлов ҳукми чиқарсам, ноқонуний жиноят иши қўзғатганинглар учун, Сизлар жазоланасизлар, мен ўзимга душман orттириб нима қиламан, кейин мен судда кўрган хоҳлаган жиноят ишидан камчилик топиб, протест келтираверасанлар", деган мазмун ётибди. Прокуратура эса ҳатто буни ҳам қабул қилмаяпти: "йўқ, албатта, суддан ўтказасанлар", деган мазмунда.

Икки ўртада эса... "дело" сарсон, унинг ортида инсон саргардон, умр оқар сувдек ўтяпти. Умр емирилмоқда, асаб кемирилмоқда.

Қўшимча тергов,барибир, бўлгани йўқ. Иш яна Тўқимачи тумани судига бошқа таркибда янгидан кўриш учун юборилди.

Воажаб! Агар бу ишга сўнгги нуқта қўйилса, Бухоро шаҳридаги мазкур ишни юритган туман судлари бир нимасини йўқотган кишидек бўшашиб қолсалар кераг-ов...

Қ. Исмоилов эса "Етар энди, Бухоро судларига ишонмайман, ё бошқа вилоятда, ёки Олий судда кўринглар менинг ишимни", деб ариза ёзиб ётибди. Судларда эса унга нуқул амнистия қўллаб, ишни ёпишга рози бўлишини таклиф қилишади. У эса "Менинг айбим бўлмаса, нега судланишим керак? Нега "судланган" деган тавқи-лаънатни бир умр кўтариб юришим керак?" дея қарши савол беради. Жавоб ололмайди бу саволига.

Бухоро судларига ишончи йўқолганлигининг эса беш йилдан бери бу иш сансалор бўлаётгани ва неча йил чўзилиши номаълумлигидан ташқари, бошқа асослари ҳам бордек кўринади: шу йилнинг ўзида вилоят судининг бир судьяси пора билан қўлга тушиб, 11 йилга қамалди, вилоят суди раисининг шофёри — жияни машинасида салмоқлигина гиёҳванд модда билан қўлга тушиб, ҳибсда ётибди.

Раиснинг ўзи вазифасидан бўшатилди...

... Бу воқеалар содир бўлган ва пишиб етилган муҳит билан юқоридаги аниқ бир жиноятнинг беш йилдан буён қонуний, адолатли ечимини топмаётган муҳит табиий равишда бирлашиб, кимларнинг манфаатига хизмат қилмоқда?

Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ.

ТИНЧЛИК — ЭНГ БУЮК НЕЪМАТ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ахматбек НАНАЕВ,
Қирғизистон Республикасининг Россиядаги элчиси:

— Ушбу фильмни кўрган киши шунга амин бўладики, терроризм миллат танламайди, чегара билмайди. Шундай экан, барча бир бўлиб унга қарши курашиши керак!

Г. В. НОВОЖИЛОВ,
Ц. В. Илюшин номидаги авиация мажмуининг бош конструктори:

— Фильмни кўриб, Президент Ислом Каримов ва Ўзбекистон ҳукумати ўз халқининг тинчлик ва осойишталиги, фаровонлиги йўлида қилаётган эзгу ишлар айрим бадбин кимсаларга ёқмаётганлигини, бу ишларни улар кунпая-кун қилишга уринганлигининг шоҳиди бўлдик. Шунингдек, бу ҳаракат барқарор ривожланаётган иқтисодиётни издан чиқаришга ҳам қаратилгандир.

Ушбу фильм, бир томондан, жуда катта фожиавий мазмун ва моҳиятга эга бўлса-да, иккинчи томондан, эзгуликнинг ёвузликдан устун келишига ишонч руҳи билан йўғрилган. Томошабинни у ўз манфаатини халқ манфаатидан устун қўювчи, қабиҳ ниятига эришиш учун портлатишлар содир этишдан ҳам қайтмайдиган ёвуз кимсаларга қарши якдиллик билан курашишга даъват этади.

С. П. КАПИЦА,
Россия Фанлар академиясининг Физика муаммолари институти профессори:

— Тошкентда содир этилган террористик акт оқибатлари тасвирланган фильм даҳшатли видеотасвирлар, иқрорномалардан иборат. Бу шафқатсиз ҳақиқат шуни англатадики, бундай мудҳиш ҳаракатларга қарши давлат йўли билан, хавфсизлик хизмати ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари орқали курашиш билан бирга, халқнинг қатъий муносабати ва тарбияни кучайтириш жуда ҳам муҳим.

Ёшларга ибрат бўладиган фидоий сиймолар идеалларини, керак бўлса, ҳаётга йўлланма берадиган ёруғ ғояларни тақдим этиш, уларни шу руҳда тарбиялаш керак.

Бу террористик актга бош қўшганлар маънавий қашшоқ, сўқир кимсалардир. Уларнинг ички дунёси жуда ғариб. Шунинг учун ҳам оппа-осон диний ақидапарастлик йўлига бошлаб кирилган. Улар сиёсий найрангбозлар қўлида ўйинчоқ бўлиб, шунинг оқибатида жиноятчига айланган. Фильмнинг моҳиятида шу ётади.

Ёшларнинг тарбияси, яшаш тарзига алоҳида эътибор қаратиш жуда муҳим. Фильмни кўриш баробарида ҳар бир киши оғир ўйга толадиган ўринлардан бири мана шундан иборатдир.

А. Н. ЧУМИКОВ,
Халқаро матбуот клуби бош директори:

— Фильмнинг малакалилик даражаси шундаки, унинг ижодкорлари терроризм мавзуидаги энг муҳим масалани ечишга, яъни терроризм қандай бўлса, шундайлигича кўрсатишга, унинг ҳақиқий башарасини очишга муваффақ бўлишган. Муаллиф изоҳларида меъёр сақлангани ҳолда, содир этилган террористик актда етакчи ўрин тутган кимсаларнинг иқрорларига кенг ўрин берилиши фильмнинг қимматини оширган.

Шуни ҳам айтиш керакки, терроризм мавзусини ёритишда муаммолар жуда кўп. Россия ёки Европа журналистикаси бу мавзуни ёритишда катта қийинчиликларни ўз бошидан кечирмоқда. Бу қийинчилик ва малакасизлик, мутахассислар нуқтаи назарича, зиддиятлар ечими кенг кўламда очиб бера олмасликда кўзга ташланади. Одатда, террорист террорист каби эмас, балки мавҳум кўринишларда ёритиб келинган. Бу фильм шу камчиликка барҳам берди. Шу пайтгача Россия воқелигида террорист "Вестерн" хилидаги фильмлардан таниш ёки қандайдир актёр томонидан ясалган уйдирма "қаҳрамон" шамойилида тақдим этилган. Бу эса, жуда ёмон оқибатларга олиб келади. Энг аввало, кенг жамоатчиликка ҳақиқатнинг бузиб кўрсатилишига хизмат қилади. Шунинг учун ҳам одамларнинг терроризм ҳақидаги тасаввури мавҳумлигича қолиб келаётган эди. Бу фильмда эса, терроризм аслида қандай бўлса, шундайлигича кўрсатилган.

Марк Хонг Тат СУН,
Сингапур Республикасининг Россиядаги элчиси:

— Гарчи бизнинг юртимизда бу каби қабиҳ ҳаракатлар содир этилмаган бўлса-да, мен ўйлайманки, бундай разолатга қарши давлат қатъий чоралар кўриши керак.

Нега?

Чунки гап тинчлик ва осойишталик, инсонлар ҳаёти ҳақида бораётир.

Л. И. ХИТЯЕВА,
Россия халқ артисти:

— Бундай қабоҳатга қўл урганлар энг олий жазога мустаҳиқдир. Бундайларни асло кечириб бўлмайди. Чунки дунёда бегуноҳ инсон умрига зомин бўлишдан оғир гуноҳ йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Бу — содда қилиб айтганда, қутуришдир. Ҳатто маҳлуқлар ҳам бунчалар ёвузлик қилишмайди. Модомики, одамман деб юрган разиллар шунчалар қабиҳлик қилишга етиб борибдими, даҳшат бу!

Аждар КУРТОВ,
Россия стратегик тадқиқотлар институти ходими:

— Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан чиқарилган ҳукм адолатли деб ўйлайман. Ҳокимият ҳасратида бегуноҳ инсонларнинг қонини тўккан террористлар шундай жазога маҳкумдир.

Татьяна ВОЛОЩЕНКО,
журналист (ОРТ) :

— "Февраль воқеалари" деган атама жаҳон тарихига кирди. Бу атама тилга олиниши билан беихтиёр шу тарихий фожиа ёдга тушади. Бу фильмнинг ўзи эса, биз билан бир даврда яшаётган одамларнинг тафаккур дунёсида ҳамиша яшаб қолади.

Ўрол СОДИҚ тайёрлади.

БУ ЕРДА ФАҚАТ АЁЛЛАР ИШЛАШАДИ

Даврон АҲМАД олган суратлар.

Бўкадаги Дадажон Ҳожиев номли тикувчилик фабрикасини нафақат Тошкент вилояти, балки республикамизнинг турли бурчакларида ҳам яхши билишади. Чунки буюртмачилар орасида халқ таълими муассасалари, турли вазирлик ва ташкилотлар бор. Меҳнат аҳли эса 100 нафар кишидан иборат. Улар ҳар ойда ўртача 6-7 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар.

— Жамоамизда асосан хотин-қизлар ишлашади, — дейди фабрика директори Аҳмаджон Ҳожиев. — Шу боис Аёллар йилида уларнинг самарали меҳнат қилишлари учун қулай шароит яратиш, ижтимоий муҳофаза қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратяпмиз.

СУРАТЛАРДА: корхона раҳбари Аҳмаджон Ҳожиев, тикувчи Ойсара Қодирова ва цех бошлиғи Роҳила Эргашева тайёр маҳсулотларни кўздан кечиришаяпти; назоратчи Муҳаббат Облоқулова тикувчи Шоҳида Сатторованинг ишидан мамнун; тикувчи Ойниса Мирюсупова.

Ташқи иқтисодий фаолият:

ОМБОРДАН — БОЖХОНАГАЧА

Божхона расмийлаштируви дастури мажмуини яратиш ғояси юкларни четга чиқариш ва мамлакатга олиб кириш жараёнларини узоқ ва синчиклаб ўрганиш, шунингдек, юкларни божхонадан ўтказиш чоғида юзага келадиган низоли масалалар ва хатоликларни чуқур таҳлилдан ўтказишдан кейин туғилди. Божхона тўловларини тўғри ҳисобламаслик, маҳсулот кодини нотўғри белгилаш ва бошқа кўплаб камчиликлар вақтни ўринсиз йўқотишга олиб келади. Бу эса вагон ва контейнерларнинг бекор туриб қолиши ва шу билан боғлиқ қўшимча харажатлар, чиқарилаётган ёки келтирилаётган моллар таннархини оширувчи жарималарни келтириб чиқаради. Тўпланган тажрибадан фойдаланиб, бунга россиялик шерикларимиз тажрибасини қўшиб, шундай дастур мажмуини тузайликки, у ҳар қандай тадбиркорга ўзини қизиқтирган товар ҳақида тўла ахборот олиш, юкни божхонадан ўтказиш билан боғлиқ тўловларни осон ҳисоблаб чиқиш, муайян мол мақсадга мувофиқлиги тўғрисида қарор қабул қилиш, божхонадан ўтказиш жараёнини тезлаштириш имконини берсин, деган фикрга келдик. Брокер ва декларантлар эса бу мажмуага таяниб, декларация тўлдириш жараёнини тўла автоматлаштиришлари ва ўз навбатида хатолар ва деклорацияларни тузатишга қайтариш ҳолатларини камайтиришлари мумкин.

«ВЭД-СТМ» (Ташқи иқтисодий фаолият) дастурий мажмуаси юкларни ҳисобга олиш, киритиш, чиқариш, сақлаш ва ўтказиб юбориш билан боғлиқ кўплаб муаммоларни ҳал этишга ёрдамлашади. Айни пайтда дастур мажмуи билан бут ҳолатда ҳам, WINDOWS нинг Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Access каби оммалашган иловаларида ҳам ишлайверади. Ҳар қандай офиснинг ишини бу иловаларсиз тасаввур қилиш қийин. Версияларни янгилаш биттагина дискет ёки Internetдан серверга чиқиш билан амалга оширилади.

ВЭД-АХБОР

«ВЭД-Ахбор» — бу божхона қонунчилиги бўйича ноёб электрон маълумотхонадир. Кўпгина фирмалар ўзларининг ташқи иқтисодий фаолиятларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишда кенг тарқалган «Гарант», «Ҳуқуқ» каби кўп тармоқли ҳуқуқий маълумотлар базаси ахборотларидан фойдаланишади.

«ВЭД-Ахбор» тор доирада ихтисослашган дастур бўлиб, ўзининг моҳияти ва вазифа имкониятлари жиҳатидан чуқур базадир. Буни изоҳлаш осон — фирма бирданига 30-40 тадан эмас, битта базадан фойдаланади, божхона қонунчилиги эса унинг таянчи. «ВЭД-Ахбор»нинг ахборот базаси қуйидагилардан таркиб топади: «Ташқи иқтисодий фаолиятнинг товар рўйхати» (ТИФ ТР);

ТИФ ТРга 6 жилдлик Изоҳлар (Изоҳларнинг янги 3-таҳрири босма нусхасини Ўзбекистонда топиш қийин);

ЎзР Божхона кодекси, қонун ҳужжатлари ва ҳукумат қарорлари, «Инкотерм-90», ЎзР ДБҚ ва ҳудудий божхона бошқармаларининг меъёрий ҳужжатлари; товарларни малакалаш бўйича қўшимча маълумотлар ва Марказий божхона лабораториясининг хулосалари. Бу бошқа ҳар қандай кўп тармоқли ҳуқуқий базадан анча салмоқлидир.

Ҳамма ҳуқуқий маълумот базалари одатда қизиқтирган ҳужжатни топиш, берилган сўз билан матндан қидириш имконини яратади, холос. Танлаб олинган ҳужжатлар ва эскартишларни ўқиб чиққач, юрист улар орасидан зарур ахборотни ажратиб олади. Бу ҳолат ҳуқуқнинг кўплаб бўлимларига тўла яроқли бўлса ҳам, ташқи иқтисодий фаолиятга сира тўғри келмайди.

Муайян товар учун белгиланган божхона тартибини тушуниб олиш учун ажратиб олинган барча ҳужжатлар ва эскартишларни диққат билан ўқиб чиқиш камлик қилади, шу товарга доир ҳамма нарсани ҳақиқатан ҳам ўрганиш зарур, аммо биламизки, товарлар рўйхати керагидан кенгроқ бўлади. Агар ҳуқуқнинг бошқа соҳаларига қараганда бу қонунчилик тез-тез ўзгариб туришини ҳисобга олсак, кўп тармоқли маълумотлар базасининг имкониятлари ташқи иқтисодий фаолиятни тўғри олиб бориш учун етарли эмаслиги аниқ-равшан кўринади.

Кўп тармоқли ҳуқуқий базалардан ҳеч бири ахборот қидиришнинг товардан бошқа бирон калитини билмайди. «ВЭД-Ахбор» калитни қидириш, муайян товар кодини топиш ва изоҳлаб бериш, ТИФ (киритиш ва чиқариш пошлиналари, акцизлар, солиқлар, преференция, квотанинг мажбурийлиги, қўшимча ўлчов бирликлари), тариф ва тарифсиз тартибга солиш чоралари тўғрисида ахборот олиш имконини беради. Албатта, ЎзР ДБҚ ҳужжатига, ҳужжатларaро матнли эскартишларни кўрсатади. «ВЭД-Ахбор» ёрдамида ҳар қандай ҳужжатдан ёки унинг зарур бўлагидан нусхалар ва товар ҳақида маълумотлар олиш мумкин.

ТИФ иштирокчилари учун маълумотлар дастурларини олиш, уларни янгилаб туриш ниҳоятда муҳим. «ВЭД-Ахбор» янгилаш бобида ўз имкониятларига кўра, кўп тармоқли ҳуқуқий базалардан ортда қолмайди. Ҳафта сайин фирма ихтиёрига «ВЭД-Ахбор»нинг янги ҳужжатлари ва янгиланган йирик матнли эскартишлар билан янги маълумотномалари юборилади.

Мана шу барча имкониятлар «ВЭД-Ахбор»ни унинг борлигидан бохабар божхона назоратчиларининг севимли маълумотлар дастурига айлантиради. Агар юкларни божхонадан «тозалаб» ўтказувчи назоратчилар улар билан бир даражада бўлишни истаса, бунга бирдан-бир имкон — «ВЭД-Ахбор» маълумотномасидан фойланишдир.

«ВЭД-Ахбор» маълумотномасининг хусусияти шундаки, у ҳар қандай дастурий лойиҳага осон мослашади. Шунинг учун ҳозир уни корхоналарни тўла автоматлаштиришнинг йирик тизимларига улаш масалалари кўриб чиқиляпти.

ВЭД-ТЎЛОВЛАР

«ВЭД-Тўловлар» қарорлар қабул қилишга мадад кўрсатиш дастури бўлиб, тўловларни ҳисоб-китоб қилиш учун мўлжалланган. Дастур товар хусусиятларига қараб, божхона тўловларини ҳисоб-китоб қилиш жараёнини жуда осонлаштиради. Дастурдан фойдаланувчи божхона тўловларининг аниқ ҳисоб-китоби (жараёнлар, ўлпонлар, солиқлар, акцизлар) ва божхонадан ўтказилгандан сўнг товар қийматининг аниқ ҳисобини олиш учун товар номи, валюта курси, тайёрлаган мамлакат, божхона қийматини кўрсатиш кифоя. Мана шундай баҳолашсиз ўзимизнинг ёки чет эл бозорида ишлаб чиқарилган товарни сотиб олиш мақсадга мувофиқлиги ва унинг нархи тўғрисида бир қарорга келиб бўлмайди.

Дастур бир неча товар учун тўловларни ҳисоблаш, шу ҳисоб-китоб ва тўловлар бўйича Windows асосидаги ҳар қандай матн таҳририда маълумотнома босиб чиқариш имкониятига эга.

«ВЭД-Тўловлар» ташқи савдо битимини то у қабул қилингунга қадар тез ва тўғри баҳолашда ҳар қандай мутахассисга ёрдам беради. Бу ишни хорижий шерик билан музокаралар ўтказиш жараёнида ҳам адо этиш мумкин. Ҳатто декларантлар ёки божхона брокерлари хизматидан фойдаланувчи корхона ҳам бу дастурлардан воз кечмоқчи эмаслар, чунки «ВЭД-Ахбор» ва «ВЭД-Тўловлар» дастурлари улар учун энг зарур ёрдамчилардир. Ахир, ҳамма нарсани даллоллар ва декларантлар виждонига ҳавола қилиш ҳам тўғри эмас. Ўз бюджетининг харажат қисми миқдорлари учун даллоллар эмас, корхонанинг ўзи ёки унинг мутахассисларигина жавоб берадилар. Агар фирма ўз харажатларини ўзи назорат қилмас экан, уларни камайтиришга уринмас экан, унинг фойда олишига, ҳатто сақланиб қолишига ҳеч ким кафолат бермайди.

Дастур нафақат биргина товарни чегарадан ўтиш қийматини ҳисоблашга қодир, балки битимга кирувчи товарларнинг ҳеч қандай миқдори бўйича транспорт хизмати ва бошқа харажатларини ҳисобга олган ҳолда, битимнинг тўла қийматини ҳисоблаш имкониятига эга. Энди сиз битим тўлови учун зарур маблағларнинг тўла ҳажмини, ўз навбатида ўз молиявий ресурсларингизни осонгина баҳолашингиз, сотиб олинаётган товарлар ҳажмини аниқ чамалаб олишингиз мумкин.

ВЭД-ДЕКЛАРАНТ

«ВЭД-Декларант» — бу қулай ва тўла функционал сертификацияга эга бўлган дастур бўлиб, у божхона органларига тақдим этиш учун божхона ҳужжатларини тузишга имкон беради. ТИФ қатнашчилари билишадики, ЎзР Давлат божхона қўмитаси талабларига мувофиқ, барча декларациялар иккита: қоғоз ва электрон нусхада топширилади. Шунинг учун ихтисослаштирилган дастурсиз ишлаш қийин.

«ВЭД-Декларант»дан икки хил йўналишда фойдаланилади. Биринчиси алоҳида компьютерга ўрнатилади, аммо юк бождекларацияси (ЮБД) архивини ажратмасдан, уни вақти-вақти билан ташқи архивга кўчириш тармоғида ишлатиш мумкин. Иккинчиси, ЮБД архивини ажратиб ишловчи дастурнинг тўла тармоқ нусхасидир.

«ВЭД-Декларант» юкларни декларациялаш чоғида зарур бўлган барча ҳужжатларни (жами 25 шаклда) тўлдиришга мўлжалланган:

— юк божи декларацияси (ЮБД-1, ЮБД-2);

— бож қиймати декларацияси (БКД-1, БКД-2);

— бож қийматини аниқлаш (БКА);

— ҳисоб-фактура (INVOCE);

— ички божхона транзити ҳужжати (БТҲ);

— етказиш назорати ҳужжати (ЕНҲ);

— Статистика шакли;

— валюта маблағлари чегарадан ўтишини рўйхатга олиш битимининг паспорти;

— темир йўл юк хати;

— CMR;

— товар тайёрланганлиги тўғрисидаги сертификат (ТС-1 шакли);

— ўраш тўғрисида ариза.

«ВЭД-Декларант» иккита утилитдан иборат тўпламдир. Биринчиси: «ВЭД-Декларант»нинг ўзи, асосий декларация турларини тўлдириш дастури. Иккинчиси, «ВЭД-Транспорт юк хатлари» — CMR ва темир йўл юк хатларини тўлдиришга мўлжалланган.

«ВЭД-Декларант» қуйидаги вазифаларни бажаришга имкон беради:

— юк божи декларациясини (ЮБД) тўлдиришни энг кўп автоматлаштириш имконияти;

— ЮБДни тўлдириш учун барча зарур маълумотномалар ва декларантнинг электрон қўлланмасини ўз ичига олганлиги;

— фойдаланувчининг маълумотномаларини мустақил тузиш ва олиб бориш. Дастурда қанча узоқ ишласангиз, декларация тўлдириш шунча осонлашади;

— Microsoft Office пакети билан мослашувчи очиқ тузилмага эга. Масалан, хорижлик шериклар ўз архивини автоматлаштирилган ҳолда юритади, ундан Microsoft Wordда янги битимлар тузиш чоғида фойдаланиш мумкин;

— исталган хилдаги бланкаларни турли принтерларда босишга мослаштириш;

— экспорт-импорт тарифларининг амалдаги ставкалари бўйича бож тўловлари ҳисоб-китоблар тизимини ўз таркибига олганлиги;

— барча тўлдирилаётган ҳужжатларни бир пайтнинг ўзида кўриб таҳрир қилиш имкониятлари;

— Windows —иловаларнинг ҳамма афзалликларига эгалиги.

Булардан ташқари, барча фойдаланувчилар унинг янгиланганидан мунтазам хабардор бўлиб турадилар.

ВЭД-ТРАНЗИТ

«ВЭД-Транзит» дастури юкларнинг божхоналар ўртасидаги ҳаракати — ИБТ (ички божхона транзити) чоғида зарур бўлган (ДКД, МДП, экспорт, импорт) ҳужжатларни тўлдириш учун мўлжалланган. Бу дастурни ваколатхона ва дилерлар тармоғи орқали Ўзбекистон Республикаси ҳудудига улгуржи савдо йўли билан товар етказувчи корхоналар кўпроқ сотиб олишади.

Дастур ИБТ тўлдиришни энг юқори автоматлаштириш имконини беради ва бунинг учун зарур барча ҳужжатларни ўз ичига олади.

«ВЭД-Транзит» қуйидагиларни юритишни таъминлайди:

— ДКД журнали («Божхона расмийлаштирилуви»);

— МДП журнали («Божхона расмийлаштирилуви»);

— ДКД журнали («Божхона манзили»);

— МДП журнали («Божхона манзили»);

— «Товар чиқариш» журнали.

Мувақкат сақлаш омборлари (МСО) ва божхона омборлари Ўзбекистон Республикаси божхона чегараси орқали ўтказилаётган юклар устидан божхона назоратининг ажралмас таркибий қисмидир.

Одатда тижоратчи корхоналар божхона омборлари очишга рухсатномани катта қийинчилик билан олишади, бу омборларда божхонадан ўтказилмаган товарларни уч ой мобайнида сақлаш мумкин. Шунинг учун энг оммавийлашган омбор тури — товарларни икки ойгача муддатда сақловчи мувақкат сақлаш омборлари ҳисобланади. «ВЭД-омбор» дастури дастлабки берилган вазифа билан боғлиқ ҳолда, ҳар икки турдаги омборларда ҳисоб-китобни ташкил қилишга имкон беради.

Мувақкат сақлаш омборлари ёки божхона омборида автоматлаштириш ишларининг асосий вазифалари қуйидагилардир: юклар ҳисоб-китобини ташкил қилиш, ҳужжатлар ва ҳисоботларни шакллантириш, ҳужжатлар божхона органларига ўз вақтида топширилишини таъминлаш, божхона расмийлаштирилуви муддатларини назорат қилиш ва бир қанча бошқа вазифалар. Булардан ташқари, замонавий дастурий таъминот омбор фаолиятини тўғридан-тўғри автоматлаштиришни таъминлаши, мижозларнинг тўловини ҳисобга олиши ва уларнинг омбор олдидаги қарзларини ҳисоблаши лозим.

Умумий омбор фаолиятини автоматлаштириш вазифасини амалдаги мавжуд дастурий маҳсулотлар уддаласа ҳам, сақланаётган юкларни божхона расмийлаштируви билан боғлиқ махсус вазифаларни автоматлаштиришни эплай олмайди. Бинобарин, ана шундай омборларда ЎзР ДБҚ талабларига мувофиқ келувчи махсус дастурий таъминотни қўллаш керак бўлади. Шундай маҳсулотлардан бири Windows тармоғида ягона бўлган «ВЭД-омбор» пакетидир. Фирманинг бу дастурий маҳсулотида қуйидаги вазифалар бажарилади:

— «Транспорт воситаси етиб келиши тўғрисида билдирув»нинг қоғоз ва электрон вариантларини шакллантириш ва электрон турини назоратга олиш учун божхона органларига бериш;

— ТИФ ТР бўйича товар кодини аниқлаш имконияти орқали «Қисқа декларация»нинг қоғоз ва электрон вариантларини шакллантириш ҳамда назоратга олиш учун божхона органларига электрон вариантини бериш;

— омборга қабул қилиш ва омбордан бериш ҳужжатларининг қоғоз ва электрон вариантларини шакллантириш;

— «Ҳисобот китоби»ни юритиш;

— омбор ҳисобига қўйилган юкларни божхона расмийлаштируви муддатларини автоматик назорат қилиш имкониятлари;

— талабларга мувофиқ божхона органлари олдида ҳисоботларни шакллантириш;

— божхона расмийлаштирувидан кейин юкларни омбордан берилишини назорат қилиш;

— омбордаги ишлар ва хизматлар, мижозларнинг тўловлари ва уларнинг қарзларини ички молиявий ҳисобга олишни автоматлаштириш;

— омбор мижозларига кўрсатилган хизматлар учун тўловномаларни шакллантириш.

ВЭД-ОМБОР (НАЗОРАТ ҚИСМИ)

«ВЭД-Омбор (назорат қисми)» божхона учун ихтисослаштирилган дастур бўлиб, у назоратчига мувақкат сақлаш омборлари ва божхона омборларида сақланаётган товарлар устидан модем бўйича назорат ўтказиш, қисқа декларацияларни қабул қилиш ва рўйхатга олиш, юкларни сақлаш муддатларини кузатиш ва ҳоказо ишларни олисдан назорат қилиш имконини беради. «ВЭД-Омбор» мувақкат сақлаш омборлари ва божхона омборлари орқали юкларни божхона расмийлаштирувининг тугалланган мажмуасини яратиш имкониятини беради.

ВЭД-ҲИСОБОТ

«ВЭД-Ҳисобот» ихтисослаштирилган дастур бўлиб, барча даражадаги божхона муассасаларининг турли ҳисоботларини тузиш бўйича ишларини автоматлаштиришга мўлжалланган. Ҳисоботларни тайёрлаш учун дастлабки материал бўлиб ЎзР ДБҚда андоза сифатида қабул қилинган MS-DOS код тизимидаги DRF кўринишида ёзилган ЮБД андозаси хизмат қилади. Дастур ёрдамида ДБҚ буйруқлари билан белгиланган ҳисоботлар, қарорлар қабул қилиш учун керак бўлган турли-туман ҳисоботларни тайёрлаш мумкин.

«ВЭД-Ҳисобот» дастури турли-туман фильтрлар яратиш, маълумотларни статистика жиҳатидан ишловдан ўтказишга имкон беради. Дастурни DRF файлларининг исталгани билан ишлашга созлаш имкони бор. DRF ўлчовидан ташқари ВЭД ҳисобот дастури Oracie, Subase, Borland Interbase, Informix, IBM DB2 MS Access, MS SQl маълумотлар базалари билан ишлашга қодир. Дастур базада сақланаётган маълумотларни ўзгартириш учун мўлжалланмаган. Дастур 32 разрядга бўлинган ва Windows 95 ёки Windows NT операция тизимларидан фойдаланишни талаб қилади.

ВЭД-АЛИФБО

«ВЭД-Алифбо» ТИФ ТР учун ҳарфий кўрсаткичдир. «ВЭД-Ахбор» дастури (ташқи иқтисодий фаолият) товарлар рўйхати бўйича товарларни малакалаштиришни енгиллаштирувчи кичикроқ ҳарфий кўрсаткични ўз ичига олади, лекин жиддий ишлар учун унинг имкониятлари етарли бўлмаслиги мумкин. Шунинг учун «ВЭД-Ахбор» дастурига қўшимча сифатида «ВЭД-Алифбо» дастури тузиб чиқилди. Бу дастур божхонадан олиб ўтиладиган товарлари кўп бўлган йирик корхоналар учун зарурдир. Баъзан ТИФ ТРдан фойдаланиб, товарларни малакалаштириш қийин бўлади. ТИФ ТРга 6 жилдли изоҳлардан фойдаланиш учун эса, уларни кўриб чиқиш керак. Бу жараён анчагина вақтни талаб қилади. Хорижий шерикнинг рус ёки ўзбек тилига таржима қилиш қийин бўлган прайс-варағида тасодифан қалқиб чиққан бирон сатрни малакалаштиришга уриниб кўринг-чи! Агар битим инглиз тилида эмас, корейс, хитой, швед ёки бошқа тилда тузилган бўлсачи? Юқори малакали таржимонни топиш осон эмас, шунинг учун товарларни малакалаштириш билан боғлиқ муаммонинг келиб чиқишидан қочиб бўлмайди.

«ВЭД-Алифбо» кўрсаткичи фақат ТИФ ТРга кирувчи сўзлардан иборат бўлмай, ТИФ ТРга берилган изоҳларда учровчи сўзлар, шунингдек, ҳар икки ҳужжатларда учрамайдиган сўзлардан иборатдир. Улар керакли кодга ўтиш калитлари бўлиши мумкин. «ВЭД-Алифбо» дастури бўлмаса, корхонага товарларни декларациядан ўтказувчи катта харажат талаб қиладиган мутахассислар мунтазам керак бўлади.

«ВЭД-Алифбо» дастури унга қўшимча сифатида қўйилган «ВЭД-Ахбор» маълумотномаси ўрнатилгандан кейингина ишлайди.

ВЭД-НАЗОРАТ

«ВЭД-Назорат» ЮБД ва БКДни тўғри тўлдирилишини назорат қилувчи дастур бўлиб, хатолар баённомасини чиқариб беради. Дастур божхона назоратчисининг амалдаги дастури ўрнини тижорат жиҳатдан босади. «ВЭД-Декларант» дастуридаги ЮБД ёки БКДни текшириш жараёнини бошлаб юбориш имконияти бор. Декларациянинг ҳар бир бўлимини тўғри тўлдириш ҳали бу декларацияни умуман тўла тўлдирилишига кафолат эмас. Божхонада аниқланган хато юкларнинг божхона расмийлаштирувида туриб қолишига ва қўшимча харажатларга олиб келади. Бу дастур божхона расмийлаштирувидаги жараённинг вақт жиҳатдан қисқариши, маблағ иқтисод қилиниши, божхонадан ўтказиш бўйича мутахассисларнинг асабийлашувини қисқартириш имконини беради.

ВЭД-БИТИМ

«ВЭД-Битим» Ўзбекистон божхонасидан ўтаётган товарларга нарх қўйиш бўйича маълумотнома дастуридир. Ташқи савдо операцияларини тўғри режалаштиришда бож тўловлари умумий ўлчовларини камайтиришга имкон берувчи битимнинг мақбул нархини белгилаш алоҳида аҳамиятга эга. Бунда корхона учун қўшимча маълумот ва ахборот зарур бўлади.

Шундай ахборотни «ВЭД-Битим» дастури беради. Дастур ТИФ ТРнинг тегишли кодларига тўғри келадиган ва турли мамлакатларнинг товарларига хос ўртача маълумотлар тўғрисида 114 мингдан зиёд ёзувни ўз ичига олади.

ВЭД-НАЗОРАТ-31

«ВЭД-Назорат-31» товарларни вақтинча олиб кириш ва олиб чиқиш режими устидан назоратни амалга оширувчи божхона нозирининг автомат иш ўрнидир. Дастур ҳал қиладиган асосий вазифа — бу юк расмийлаштирилиб, вақтинча олиб кирилган, аммо қайтариб олиб чиқилмаган, муддати ўтиб кетган ЮБДни қидиришдан иборат.

ВЭД-АВТО

«ВЭД-Авто» — жисмоний шахслар томонидан автомобиллар олиб кириш чоғида бож тўловларини ҳисоблаш дастуридир. «Sharq-Biznes Servis»нинг бошқа ҳамма дастурлари юридик шахсларга йўналтирилган ва уларга алоқадор божхона расмийлаштируви хусусиятларини ҳисобга олган. «ВЭД-Авто» жисмоний шахслар учун божхона расмийлаштирувининг катта имтиёзларини ўз ичига олган барча нозик жиҳатлар ҳисобга олинишига имкон беради. Бу доимо олиб юрилмайдиган ягона дастур бўлиб, ҳар сафар тўла қийматига сотиб олинади. Лекин жисмоний шахсларнинг автомобиль олиб келишини расмийлаштириш тартиби жуда кам ўзгаришини кўзда тутсак, янги дастурни йилига бир марта сотиб олиш кифоя қилади. Дастурни ишлатиш учун HaSP — калит керак бўлади.

ФОЙДАЛАНУВЧИЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА ДАСТУРЛАРНИ ИШГА СОЛИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Божхона қонунчилиги доимо ўзгариб туриши шароитида дастурни бир марталик етказиб берилиши фойдаланувчи барча зарур ахборотга эга бўлишини таъминлай олмайди. Бинобарин, дастурларнинг энг муҳим сифати ахборотларнинг кафолатланганлиги ва тўлақонли янгиланишига боғлиқ. ТИФ қатнашчилари учун дастурлар яратаётган ва уларга мадад бераётган фирмаларнинг кўпчилиги, дастурларни янгилаш чоғида фойдаланувчиларга дастурларнинг тўла дистрибутивларини бериб юборишга мажбур бўлмоқда. Замонавий технологиялар (BBS ва Internet)дан фойдаланишни алоқа линияларининг сифатсизлиги чегаралаб қўймоқда. Бошқа тарафдан, Windows тизимининг ўзи дастурлар ўлчовини кескин кенгайтирмоқда. Шу сабаблар кўплаб фирмаларни дискетларда янгилаш технологиясидан фойдаланишга мажбур этмоқда. Бу улар фаолиятини қисиб қўйиб, фойдаланувчиларни қўллаб-қувватлаш учун кенг тармоқ тузиш талабини олға сурмоқда.

Фирма мутахассислари фойдаланувчиларга энг юқори самара берадиган ва иқтисодий жиҳатдан фойдали дастурларни янгилашнинг ноёб технологиясини ишлаб чиқдилар. Бу технология фойдаланувчи учун энг сўнгги меъёрий актлар ва ҳужжатларни, улар дастурий маҳсулотлар ва маълумотномалар сифатида пайдо бўлиши биланоқ, дастурий таъминотнинг янги версиялари ва электрон нусхалари сифатида доимо нақд бўлишига имкон беради. Фойдаланувчилар модем нақд бўлган тақдирда ҳар ҳафтада дастурларни тафовутларнинг биргина кичикроқ файли ҳамда автомат ёрдамида янгилаб олишлари мумкин, бу билан алоқа вақти ва ўз моддий харажатларини анча қисқартирадилар.

Телефон алоқасининг амалдаги сифати паст ва маълумотларнинг катта ҳажмини хатоликларсиз узатиш қийин бўлган бир пайтда бу янгиланиш бошқа технологиялар олдида сезиларли устунликка эга бўлади. Бу имкониятларга фойдаланувчи сифатида рўйхатдан ўтганларгина сазовор бўладилар.

Дастурларнинг кўмакдошлари таркибига қуйидагилар киради:

— дастурларнинг ахборот базасини (дискетлар, BBS, Internet) тезкор янгилаш;

— ЎзР ДБҚдан валюталар курсини модем бўйича ҳар куни олиш имконияти;

— дастурларнинг янги версияларини (дискетлар, BBS, Internet, CD- R) олиш;

— қайноқ линия;

— фойдаланувчиларнинг оқилона истакларини бажариш.

Дастурлар фақатгина BBS, Internet орқали эмас, балки вакил офисга ҳам шахсан келиб, ўзгаришлар файлини дискетга ёзиб олиш йўли билан янгиланиши мумкин.

Фирма ишлаб чиққан яна бир ақлий меҳнат маҳсулоти — бухгалтерия ҳисобини автоматлаштириш бўйича компьютер дастуридир. Бу корхонада бухгалтерия ва тезкор ҳисоб мажмуасининг энг кўп фойдаланиш дастуридан иборат. Бу бухгалтериянинг барча участкалари («Бош бухгалтернинг АИЖ», «Асосий воситалар ҳисоби», «Иш ҳақи ҳисоби», «Товарлар ва сотиш ҳисоби», «Ишлаб чиқариш заҳиралари ва кичик ҳисоблаш маркази») бўйича тўла ва батафсил ҳисоб-китобни таъминлайди. Бунда дастлабки ҳужжатларни киритиш ва операциялар ҳисоби китобини шакллантиришдан бошлаб, корхона балансини чиқариш, молиявий натижалар ҳисоботи, солиқ инспекциясига маълумот тайёрлаш кўзда тутилган.

Дастур тўлақонли, тўхтовсиз ва ўзаро боғлиқ, яъни маълумотларнинг ягона майдонидаги ҳисобни олиб боради.

Ҳар бир операция бир марта киритилади ва бу айни пайтда ўзаро боғлиқ ҳамма участкаларда акс этади. Осон мослашади, ишлатиш ва ўрганиш учун қулай.

Батафсил ахборот олиш учун телефонлар: (371) 152-14-47, 152-51-84;
Электрон алоқа: Shasrgbs @ Online.ru
Фирма манзили: Тошкент шаҳри, Чехов кўчаси, 42-уй.

ShBS®
ЧЕГАРАНГНИ КЕНГАЙТИР
ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ УЧУН ДАСТУРЛАР МАЖМУАСИ

ВЭД-Ахбор
ВЭД-Алифбо
ВЭД-Омбор
ВЭД-Ҳисобот
ВЭД-Назорат
ВЭД-Декларант
ВЭД-Битим
152-51-84, факс: 152-14-47.
ВЭД ТР. ВЭД ТРга изоҳлар.
ЎзР Божхона кодекси. Инкотермс-90.
ЎЗР ДБҚНИНГ БАРЧА МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАРИ
ЎзР ВМ, ЎзР МВ, ЎзР АВ, ЎзР ДСҚ,
ЮБД-ҳисоб-китоб, таҳрир,
босиш, назорат, ҳисобот. Божхона омбори. Ўртача шартнома нархлари.
®/2011

ҚИЗҒИН ТАРАДДУД

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Алпомиш" достони юбилейини нишонлаш тўғрисидаги қарори халқ оғзаки ижодини ўрганиш, унинг намуналарини нашр этишда катта имконият яратди. Айни кунларда бутун мамлакатимиз бўйлаб ушбу тадбирга қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Барча вилоятларда, илмий муассасалар, ўқув юртлари ва маданият масканларида юбилейолди тадбирлари бошлаб юборилди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳам ушбу санага бағишланган тадбирлар режасини ишлаб чиқди. Шу йилнинг октябрь ойида ўтказиладиган халқаро конференция уларнинг энг нуфузлиси бўлади. Анжуманда Япония, Германия, Туркия, Эрон, Россия, Қозоғистон, Озарбойжон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон каби мамлакатлардан адабиётшунос олимлар, мутахассислар иштирок этиши кўзда тутилмоқда.

Қутлуғ санага бағишлаб китоблар нашр этиш ишлари ҳам бошлаб юборилди. Адабиётшунос олимларимиз юз жилдлик "Ўзбек фольклори ёдгорликлари"ни яратиш борасида иш олиб бормоқда. "Алпомиш" нинг давоми "Ёдгор" достони нашрга тайёрланиб, "Ёзувчи" нашриётига топширилди. "Чўлпон" нашриёти эса рус тилида "Эпос об Алпамыше" номли китобни чиқаришни режалаштирмоқда.

Элмурод ЮНУСОВ, (ЎзА).

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури

МАКТАБ БОЗОРИ

«ЎҚУВ ҚУРОЛИНГ СОЗ БЎЛСА...»

Ҳадемай янги ўқув йили бошланади. Жонажон юртимизда Мустақилликнинг саккиз йиллик байрами тантаналари нишонланаётган кунларда зиё масканлари ҳам яна ўғил-қизлар билан гавжум бўлади. Ўша куни қанчадан-қанча ўқувчилар юқори синфларга боришса, яна кўплаб кичкинтойлар ҳаяжон билан илк бор мактаб остонасига қадам қўйишади. Табиийки, уларнинг ота-оналари ҳозирданоқ фарзандларига янги ўқув қуроллари, кийим-кечак олиб бериш ташвишида юришибди. Эътиборли жиҳати шуки, мактаб ўқувчиларини арзон, сифатли ўқув ашёлари билан етарли даражада таъминлаш мақсадида ҳар йили республикамизнинг турли ҳудудларида мактаб бозорлари ва ярмаркалари ташкил қилинмоқда. Бугунги кунда ҳам шундай савдо йўлга қўйилди. «Ўзбексавдо» акциянерлик компанияси раиси Зафар ФАЙЗИЕВ мухбиримизга шу хусусда қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Юртбошимиз ва ҳукуматимиз мактаб ўқувчиларининг чуқур билим олиб, ҳар томонлама камолга етишлари учун алоҳида ғамхўрлик қилмоқдалар. Бу борада уларга зарур шарт-шароитлар ҳам яратилмоқда. Биринчи навбатда, янги ўқув йили арафасида ёш илм толибларига ўқув қуроллари ва керакли ашёларни тўлиқ етказиб беришга эътибор қаратиляпти. Чунки фан сирларини пухта ўзлаштириш кўп жиҳатдан ана шу масалаларнинг ечимига боғлиқ. Бу муҳим вазифа бевосита бизнинг зиммамизга юклатилган. Мамлакатимиздаги барча мактаб ўқувчиларини ўқув ашёлари билан таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг топшириғига биноан, жорий йилнинг 23 июлида компаниямизнинг «Янги ўқув йилида мактаб ўқув қуроллари савдосини ташкил қилиш тўғрисида»ги буйруғи чиқарилган эди. Айни пайтда барча ҳудудий савдо-ишлаб чиқариш акционерлик компаниялари ва ҳиссадорлик жамиятлари ушбу буйруқ ижросини таъминлаш юзасидан тегишли тадбирларни амалга оширмоқдалар. Хусусан, ҳокимликлар билан келишилган ҳолда шу йил 5 августда шаҳар ва туманлар марказларида ўқувчилар учун кийим-кечаклар, пойафзал, ўқув қуроллари билан савдо қилувчи мактаб бозорлари ва уларнинг бўлимлари ташкил қилинди. Улар 10 сентябргача ишлайди.

Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, биргина «Қорақалпоқсавдо» акционерлик компанияси томонидан Қорақалпоғистон Республикасида 7 та мактаб бозори ва 12 та дўконда унинг бўлимлари очилди. Бундай савдо нуқталари вилоятларда ҳам ишлаб турибди. Умуман, республикамиз бўйича жами 100 та мактаб бозорлари ва уларнинг 170 та бўлими фаолият кўрсатмоқда.

Маълумки, Тошкент шаҳрининг аҳолиси ҳам, шунга яраша мактаб ўқувчилари сони ҳам юқори. Шуни ҳисобга олиб, пойтахтимиз мактаб ўқувчиларининг бундай ашёларга бўлган талабини етарли даражада қондириш мақсадида жами 17 та ярмарка ва 22 та бўлим ташкил қилинди. Хусусан, «Паркент», «Авиасозлар» бозорларида, Яккасарой туманидаги «Саодат» жамоа корхонаси, Миробод туманидаги «Марказий универмаг», «Чилонзорсавдо» марказида, ва «Буюк Ипак йўли» кўчасида иккитадан шундай савдо нуқталари ишлаб турибди.

Компаниямизнинг барча ҳудудий бўлимлари ва ҳиссадорлик бирлашмалари фақатгина ўқув ашёлари савдосини уюштириш билан чекланиб қолмай, айрим кам таъминлаган, ёрдамга муҳтож оилалар фарзандларига бу борада имкон қадар моддий кўмак беришга ҳам интилмоқдалар.

Шу ўринда савдога қўйилаётган мактаб ўқув ашёлари ва молларининг ассортименти ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтиш лозим, деб ўйлайман. Олдиндан айтиб қўяй, мактаб бозорларининг юқорида тилга олинган муддатда ҳеч қандай узилишларсиз савдо қилишини таъминлаш мақсадида бу борадаги талаб ва эҳтиёжлар ҳисобга олиниб, барча керакли маҳсулот турлари заҳираси ҳозирданоқ етарли даражада ғамлаб қўйилган. 4040 минг дона оддий ўқув дафтари, 641 минг дона умумий дафтарлар, 238 минг дона кундалик, 600 минг дона авторучка, 500 минг дона қалам, 250 мингта ўғил болалар кўйлаги, 180 мингта шим, 200 мингдан зиёд ўқувчилар сумкаси ва яна кўплаб ашёлар шулар сирасига киради. Ўғил болалар пойафзали ва қиз болалар блюзкалари ҳам етарлича жамғарилган. Айни пайтда қўшимча заҳиралар тўплаш юмушлари ҳам давом эттирилмоқда.

Кези келганда, яна бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиман — бу маҳсулотларнинг асосий қисми республикамиздаги бир қанча ишлаб чиқариш корхоналари томонидан тайёрланган бўлиб, сифати жиҳатидан унча-мунча хорижникидан қолишмайди. Бундан ташқари, мамлакатимиздаги мавжуд барча мактаблар ошхоналари ҳам ёзги таътил вақтида сифатли таъмирдан чиқарилди. Уларда йил давомида ўқувчиларни арзон ва мазали иссиқ овқатлар билан таъминлаш учун барча чоралар кўрилган.

Бир сўз билан айтганда, яна мактаб қучоғига отланаётган фарзандларимизни ўқув қуроллари билан тўлиқ таъминлаш борасида ҳамма зарур тайёргарлик чоралари кўриб қўйилган. Мазкур савдо бозорларининг узлуксиз ва намунали фаолият кўрсатиши эса компаниямиз томонидан қатъий назорат қилиб борилади. Бу борада ҳеч қандай етишмовчилик ва узилишларга йўл қўйилмайди.

«Халқ сўзи» мухбири Ғафур ШЕРМУҲАММАД ёзиб олди.

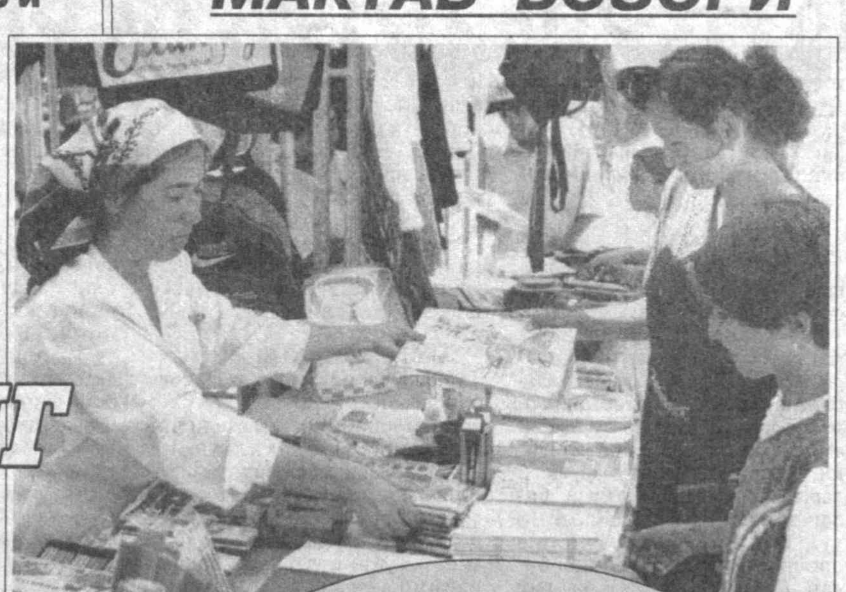

Болаларнинг ёзги таътили ҳам охирлаб қолди. Уларнинг кўпчилиги бугун янги ўқув йилига қизғин тайёргарлик кўрмоқда — дарслик китоблар, мактаб формалари ҳарид қилишмоқда. Ўқувчи-ёшларнинг бу эҳтиёжини инобатга олган «Болалар дунёси» жамоа корхонаси «Ўқувчи» бўлимини очди. Пойтахтдаги Шайхонтоҳур туманида фаолият кўрсатаётган бу корхонада дафтар, ручка, қаламдан тортиб, барча синф ўқувчилари учун тўла дарслик мажмуаларини топишингиз мумкин.

СУРАТЛАРДА: савдо зали харидорлар билан ҳамиша гавжум.

В. ПОРТНОВ олган суратлар.

Яхши анъана

ҚОВУН САЙЛИ

Бухоро шаҳрида анъанавий "Қовун сайли" ўтказилди. Унда вилоятнинг барча жамоа, ширкат, деҳқон ва фермер хўжаликларида етиштирилган, тилими тилни ёрадиган 60 дан кўпроқ навдаги қовунлар намойиш этилди.

Ҳақиқий байрам тусини олган расталарда савдо-сотиқ уч кун давом этди. "Амири", "Гулоби", "Шерози", "Босиволди" каби ўнлаб сифатли навлар кейинги йилларда деярли унутилаёзганди. Сайлда уларнинг мўл-кўллиги, бозордагидан анча арзонлиги шаҳарликларни мамнун этди.

"Сахий замин саховати" шиори остида ўтган "Қовун сайли" ғолиблари аниқланди. Туманлар ўртасида биринчи ўрин Пешку туманига, хўжаликлар ўртасида эса Бухоро туманидаги "Чорбакр" хўжалигига насиб этди.

Илҳом САФАР, ЎзА мухбири.

БОЛАЛАРНИНГ МАФТУНКОР ОЛАМИ

Тошкент вилоятининг Юқоричирчиқ тумани "Ийк ота" хўжалигида болаларнинг "Мафтункор ранглар жилоси" деб номланган халқаро кўрик-танлови бўлиб ўтди. Эътиборли томони шундаки, Ўзбекистон Ижтимоий таъминот вазирлиги, "Соғлом авлод учун" жамғармаси, Ногиронлар жамияти, "Енграг" халқаро хайрия жамғармаси билан ҳамкорликда ташкил этилган мазкур ўзига хос байрамда мамлакатимизнинг барча вилоятларидан, шунингдек, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикаларидан келган олтмишга яқин ногирон болалар иштирок этди.

Болаликдан ногирон ўғил-қизларнинг жамиятда ўз ўрнини топиши, энг асосийси, уларнинг қобилиятини юзага чиқаришга кўмаклашиш мақсадида тўртинчи бор ўтказилаётган мазкур тадбирда унинг иштирокчилари турли мавзуларда ранг-баранг суратлар чизишди. Беғубор қалб туйғулари акс эттирилган ҳаёт ва табиат ҳақидаги содда, аммо нозик манзаралар кишини бефарқ қолдирмайди. Ғолиблар қимматбаҳо совғалар, шунингдек, ногиронлар аравачалари билан тақдирланди.

Тадбир давомида унинг иштирокчилари учун ширинликларга бой тўкин дастурхон ёзилди. Турли хил қизиқарли томошалар, викториналар ташкил этилди.

Шу куни бу ерда болаликдан ногирон бўлиб қолишнинг олдини олиш бўйича халқаро илмий-амалий семинар ҳам ўтказилди. Америка Қўшма Штатлари, Жанубий Корея ва бошқа давлатлардан келган олим ҳамда мутахассислар ўзбек шифокорлари билан биргаликда бу борадаги ютуқ ва галдаги вазифалар ҳақида фикр алмашдилар. Хўжаликда жойлашган болалар реабилитация маркази фаолияти билан танишдилар.

Н.ДУШАЕВ, ЎзА мухбири.

ГУЛНОРА — КУБОК СОҲИБАСИ

Спорт

Наманганда теннис тобора оммавийлашмоқда. Катта ракетка усталари орасида хотин-қизларнинг ҳам кўпаяётганлиги эса янада қувончлидир. Аёллар йилига бағишлаб вилоят ҳокими кубоги учун ўтказилган мусобақаларда улар ўз маҳоратларини намойиш этишди.

Уч кун давом этган қизиқарли беллашувларда ажойиб ўйинлар кўрсатган республика Миллий хавфсизлик хизмати вилоят бошқармаси ходими Гулнора Ражаббоева ғолиб чиқиб, ҳоким кубогини қўлга киритди. Шунингдек, «Дўстлик» теннис мажмуаси ҳамшираси Гавҳар Пўлатова, Давлатобод туман жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Элла Вишняковалар ҳам совринли ўринларни эгаллашди.

Қ. НАЖМИДДИНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

"ЗАМОНАВИЙ МУЛКДОР"

қимматли қоғозлар бозорида банк маҳсулотининг янги турини

ТАҚДИМ ЭТАДИ.

Энди қимматли қоғозлар олди-сотдисига доир битимларни расмийлаштириш учун Тошкентга, биржага келиш шарт эмас. Барча ҳужжатларни яшаш жойидаги Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг филиали ёки бўлимида расмийлаштириб, битимларнинг сифатли ижро этилажагидан хотиржам бўлишингиз мумкин.

Янги хизмат тури қуйидаги имкониятларни беради:

- Қимматли қоғозлар олди-сотдисига доир операцияларда эркин қатнашиш;
- қимматли қоғозларни харид қилиш ёки сотишга доир маслаҳатлар олиш;
- хоҳ биржа бозорида, хоҳ биржадан ташқари бозорда сотилаётган қимматли қоғозлар котировкаси тўғрисида тўлиқ маълумот олиш.

МИЛЛИЙ БАНК ҚУЙИДАГИЛАРНИ КАФОЛАТЛАЙДИ:

- *Қимматли қоғозларга доир битимларни ўз вақтида ва сифатли расмийлаштириш;*
- *қимматли қоғозларга доир операциялар бўйича ҳисоб-китобларнинг хавфсизлиги ва ўз вақтида бажарилиши.*

Қўшимча маълумотлар учун Қимматли қоғозлар бошқармасига мурожаат қилишингиз мумкин.

Алоқа учун телефон: 137-59-42.

1988

ИАТ «Пахта банк»и алмаштириш шўъбаларининг қуйидаги рақамли 004921, 004922, 004923, 004924, 004925 сертификатлари йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.** Манфаатдор шахслардан алмашув шўъбаларининг юқорида саналган сертификатларини қабул қилишдан тийилишларини сўраймиз.

®/2013

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги жамоаси мазкур вазирликнинг Қашқадарё вилоятидаги назорат-тафтиш бошқармасининг собиқ бошлиғи **Шодмон АБДИЕВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг «Ўзмарказимпэкс» давлат акциядорлик ташқи савдо компанияси жамоаси «Алоқа» ширкати директори ўринбосари Абдували Фозиловга волидаи муҳтарамаси **Раҳима она ФОЗИЛОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»), А. ЖАББОРОВ, С. ЗИНИН, М. МИРАЛИМОВ, С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. ПАК, М. САФАРОВ, Р. ФАРҲОДИЙ, И. ХУДОЁРОВ, И. ШОҒУЛОМОВ, Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0640, 23709 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — Г. ЙЎЛДОШЕВА.
Навбатчи — О. РАЖАБОВ.
Мусаҳҳиҳ — А. САТТОРОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.30
1 2 3 4 5 6